Národní ústav pro vzdělávání

Absolventi středních škol a trh práce

Odvětví:

EKONOMICKÁ ODVĚTVÍ

Mgr. Gabriela Doležalová
a kolektiv autorů

Praha 2019

Obsah

1. Úvodní slovo ... 3

2. Nově přijatí žáci a absolventi škol ... 4

2.1 Vývoj počtu absolventů a jejich oborová struktura ... 4

2.2 Vývoj počtu nově přijatých žáků a jejich oborová struktura ... 8

2.3 Struktura nově přijatých žáků v krajích ... 11

2.4 Přehled oborů vzdělání ... 13

2.5 Přehled středních škol ... 14

3. Nezaměstnanost absolventů škol na trhu práce ... 15

3.1 Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie vzdělání ... 15

3.2 Nezaměstnanost absolventů škol podle oboru vzdělání ... 18

3.3 Nezaměstnanost absolventů škol v krajích ... 19

4. Přechod absolventů škol na vysoké a vyšší odborné školy ... 19

4.1 Přihlašování absolventů s maturitou na vyšší odborné a vysoké školy ... 19

5. Shoda vzdělání a zaměstnání u absolventů ... 21

5.1 Zaměstnanost mladých absolventů podle seskupení povolání ... 21

5.2 Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání ... 22

6. Pohled absolventů škol na své uplatnění v oboru ... 24

6.1 Ekonomika a administrativa – MATURITNÍ OBORY ... 25

7. Potřeby a názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol ... 27

7.1 Požadované dovednosti u absolventů ze strany zaměstnavatelů ... 27

7.2 Charakteristiky přijímání absolventů do zaměstnání z pohledu zaměstnavatelů ... 30

8. Trh práce a zaměstnanost v ČR a EU ... 34

8.1 Zaměstnanost podle odvětví ... 34

8.2 Zaměstnanost podle profesních skupin ... 35

9. Charakteristiky pracovníků vybraných skupin povolání ... 38

10. Závěr ... 41

Absolventi středních škol a trh práce – odvětví EKONOMICKÁ ODVĚTVÍ

Mgr. Gabriela Doležalová a kolektiv autorů

Vydal Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

© NÚV 2019

Korektura: Oddělení pro komunikaci s veřejností a publikační činnost

1. Úvodní slovo

Mezi odborným vzděláváním a trhem práce existuje úzká vazba. Jedním z hlavních cílů vzdělávání je poskytovat žákům kvalifikaci vhodnou pro uplatnění na trhu práce. Ve školách žáci získávají všeobecné i odborné vědomosti a dovednosti – kompetence, které jim mají umožnit dobré budoucí pracovní uplatnění.

Vzdělávání tím vlastně formuje budoucí nabídku kvalifikované pracovní síly. V ideálním případě by měla existovat rovnováha mezi nabídkou nových pracovních sil na jedné straně a poptávkou zaměstnavatelů na straně druhé. Aby byl tento proces co nejefektivnější, je důležité, aby měl resort školství i další zainteresované subjekty na všech svých rozhodovacích úrovních k dispozici (pro svá jednání a strategická i koncepční rozhodování) co nejvíce informací jak o potřebách a požadavcích zaměstnavatelů a trhu práce, tak o připravenosti a úspěšnosti absolventů škol při přechodu do pracovního života. Tyto informace poskytují resortu školství potřebnou zpětnou vazbu, a mohou tedy posloužit k dalšímu rozvoji vzdělávání.

Národní ústav pro vzdělávání (NÚV) se problematice odborného vzdělávání žáků a jejich následného uplatnění na trhu práce dlouhodobě věnuje. Každoročně jsou zpracovávány informace o vývoji oborové struktury žáků na středních i vyšších odborných školách, stejně jako údaje o nezaměstnanosti absolventů škol. V několikaletých intervalech se zjišťují také jak názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol pro praxi, tak názory samotných absolventů na využití získaných dovedností. Mezi informacemi nechybějí ani názory pracovníků úřadů práce, materiály ke zjišťování potřeb trhu práce prostřednictvím analýz inzertní nabídky pracovních míst, porovnávání shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním atd. Všechny tyto informace doposud zjištěné a zpracované odborníky NÚV jsou dostupné na webových stránkách www.infoabsolvent.cz nebo na www.nuv.cz v části Vzdělávání a trh práce.

Zmíněné materiály a publikace jsou obvykle zaměřeny na jednu z uvedených tematických oblastí. Přitom řada jednání a rozhodování v odborném školství probíhá spíše v rámci stejného oborového zaměření, to znamená, že odpovídá rámci jednotlivých odvětví či sektorů. V tomto rámci jsou také organizovány a pracují oborové skupiny a sektorové rady, v nichž jsou zastoupeni odborníci a představitelé jak vzdělavatelů, tak zaměstnavatelů či jejich sdružení.

A právě potřeba mít pohromadě informace podle oborového zaměření stojí za vznikem tohoto materiálu. Ten totiž **obsahuje důležité a dostupné informace o počtech nově přijatých žáků a absolventů škol, o jejich připravenosti a úspěšnosti při přechodu na trh práce, popřípadě do dalšího vzdělávání,** o tom, **jestli absolventi skutečně v oboru pracují apod., pro zvolené odvětví, zde konkrétně pro EKONOMICKÁ ODVĚTVÍ**. Kromě této publikace vznikly stejné materiály i pro odvětví: informatika, strojírenství, elektrotechnika, potravinářství, zpracování dřeva, stavebnictví, doprava a spoje, zemědělství, gastronomie, obchod, zdravotnictví, právní a veřejnosprávní činnosti, služby a pedagogika, učitelství a sociální péče.

Vzhledem ke svému charakteru by tato publikace měla sloužit především představitelům MŠMT, MPSV a krajských úřadů, zástupcům zaměstnavatelů poskytujících ekonomické služby, členům oborových skupin a sektorových rad pro oblast ekonomika ad. Ti všichni se totiž nějakou měrou podílejí na rozvoji a směřování odborného vzdělávání, a to na úrovni daného odvětví.

Tato publikace obsahuje jen základní výtah dostupných informací. Vzhledem k jejímu omezenému rozsahu do ní není možné zahrnout všechny relevantní a užitečné informace ke každému tématu. Proto jsou v každé kapitole uvedeny zdrojové materiály a další užitečné odkazy, které je možné si volně vyhledat, a to především v **I**nformačním **S**ystému o uplatnění **A**bsolventů škol na trhu práce (**ISA**) na **www.infoabsolvent.cz**.

2. Nově přijatí žáci a absolventi škol

Nejprve je třeba se podívat na to, kolik absolventů škol vlastně každoročně své vzdělávání úspěšně dokončí. Informace o absolventech škol i počtech žáků vychází z výkonových statistik školství, které MŠMT každoročně povinně zjišťuje od škol. Pro komplexnější pohled je v této kapitole vždy uveden nejen počet absolventů **skupiny oborů 63 Ekonomika a administrativa a 64 Podnikání v oborech, odvětví**, ale i počet absolventů celkem.

2.1 Vývoj počtu absolventů a jejich oborová struktura[1]

V roce 2018 úspěšně ukončilo studium na střední škole (bez nástavbového studia, viz tab. 2.1) necelých 72 tisíc absolventů, což je nepatrně nižší počet ve srovnání s předchozími 2 lety. V předchozím období docházelo k výraznému dlouhodobému poklesu počtu nově přijatých žáků do středních škol z důvodu demografického poklesu, čímž se snižoval i počet absolventů škol. Za posledních 6 let se snížil počet absolventů středních škol o více než pětinu. V nejbližších letech lze spíše počítat se stagnací počtu absolventů škol vzhledem k vývoji počtů žáků vstupujících do 1. ročníků středního vzdělávání. Ve školním roce 2018/19 pokračuje trend, který začal v loňském roce – nárůst počtu žáků vstupujících do prvních ročníků středních škol. I když nárůst zatím není velký, jedná se o 484 žáků, 0,5 % (loni 129 žáků; 0,1 %), je to příznivý jev, který bude pokračovat i v dalších letech.

Mezi absolventy středních škol (bez nástavbového studia) bylo v roce 2018 zhruba **28,2 %** absolventů **s výučním listem (kategorie E a H), 4,6 %** absolventů **s maturitou a s odborným výcvikem (kategorie L0), 38,3 %** absolventů klasických **maturitních oborů (kategorie M) a 28,2 %** absolventů **gymnaziálních oborů (kategorie K)**.

Skupina oborů 63 Ekonomika a administrativa a 64 Podnikání v oborech, odvětví

Do popisu vývoje počtu absolventů ekonomických oborů byly zařazeny dvě skupiny oborů vzdělání, a to 63 Ekonomika a administrativa a 64 Podnikání v oborech, odvětví. Před kurikulární reformou v letech 2007–2012 byly totiž ekonomicky zaměřené obory vyučovány na maturitní úrovni v obou skupinách, i když ve skupině Podnikání v oborech, odvětví byly obory zaměřeny spíše na management a řízení firmy. V rámci kurikulární reformy došlo k výrazné redukci ekonomicky zaměřených oborů vzdělání a striktně bylo odděleno, že ekonomické klasické 4leté maturitní obory jsou zařazeny pouze ve skupině 63 Ekonomika a administrativa a nástavbové obory zaměřené na podnikání ve vystudovaných oborech jsou zařazeny do skupiny 64 Podnikání v oborech, odvětvích.

Absolventi ekonomických oborů vzdělání tvořili v roce 2018 s počtem téměř 4,8 tisíce přibližně 6,6 % ze všech absolventů středních škol (bez nástavbového studia, viz tab. 2.1). Po gymnáziích se jedná o nejvíce zastoupenou skupinu oborů vzdělání.

[1] *V tabulkách uvádíme časové řady za roky 2013–2018, pro srovnání pak i údaje za roky 2002 a 2007.*

Tab. 2.1: Vývoj počtu absolventů skupiny oborů 63 Ekonomika a administrativa a 64 Podnikání v oborech

Absolventi kategorií oborů po ZŠ (denní forma)					
Rok	Sk. 63	Sk. 64	Sk. 63 + 64		Všechny skupiny
	Počet	Počet	Počet	Podíl	
2002	11 371	4 531	**15 902**	**14,1%**	*112 863*
2007	10 951	2 775	**13 726**	**12,0%**	*114 018*
2013	9 301	4	**9 305**	**10,1%**	*91 884*
2014	6 700	0	**6 700**	**8,2%**	*82 183*
2015	5 785	0	**5 785**	**7,5%**	*76 852*
2016	5 316	0	**5 316**	**7,4%**	*72 028*
2017	4 821	0	**4 821**	**6,7%**	*72 072*
2018	4 757	0	**4 757**	**6,6%**	*71 971*

Počet i podíl absolventů ekonomických oborů dlouhodobě plynule klesá. Z části je to způsobeno nepříznivým demografickým vývojem, zčásti také redukcí oborů a jejich kapacit na středních školách. Například ještě v roce 2013 absolvovalo ekonomické obory téměř 9,3 tisíce žáků, což odpovídalo 10,1 % absolventů středních škol (bez nástaveb) celkem.

Podíly zachycené v tabulce 2.1 i v dalších tabulkách této kapitoly vyjadřují procentuální zastoupení počtu absolventů dané skupiny oborů na celkovém počtu absolventů všech kategorií středního vzdělání navazujících přímo na ZŠ, tedy včetně gymnázií. Oproti tomu v některých jiných informačních zdrojích NÚV (např. na www.nuv.cz v sekci Vzdělávání a trh práce v krajích ČR) je možné se setkat s podíly absolventů vztaženými k celkovému počtu absolventů po ZŠ bez gymnázií. Každý z těchto přístupů tak nabízí mírně odlišný pohled na danou problematiku.

Téměř všichni absolventi ekonomických oborů vzdělání na úrovni středních škol (bez nástaveb) **vycházejí v současnosti už jen z klasických 4letých maturitních oborů kategorie M**. Jen několik jedinců (22 absolventů v roce 2018) končilo ekonomický obor bez maturity i výučního listu (tj. obor kategorie J – Obchodní škola).

Tab. 2.2: Vývoj počtu absolventů škol podle kategorie vzdělání[2]

Absolventi - denní forma vzdělávání									
	Kat. E,H		Kat. L0		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 63	Vše	Sk. 63	Vše	Sk. 63	Vše		Sk. 63	Vše
2002	717	44 483	93	6 792	10 538	42 428	18 527	11 371	*112 863*
2007	657	35 802	30	6 933	10 192	46 511	24 193	10 951	*114 018*
2013	0	24 592	0	5 070	9 270	38 969	22 686	9 301	*91 884*
2014	0	23 564	0	4 206	6 670	32 697	21 138	6 700	*82 183*
2015	0	22 260	0	3 707	5 761	29 783	20 533	5 785	*76 852*
2016	0	20 741	0	3 149	5 295	27 285	20 221	5 316	*72 028*
2017	0	20 739	0	3 205	4 799	27 121	20 403	4 821	*72 072*
2018	0	20 275	0	3 277	4 735	27 536	20 278	4 757	*71 971*
změna 13-18 (%)	-	-17,6%	-	-35,4%	-48,9%	-29,3%	-10,6%	-48,9%	-21,7%

[2] *V tabulce je uvedena procentní hodnota změny počtu absolventů mezi roky 2013 a 2018, protože účelem bylo vyjádřit rozsah změn ve střednědobém období, tzn. v posledních 5 letech. Samozřejmě k velkým změnám docházelo už dříve, což dokazují hodnoty počtu absolventů v roce 2002, 2007.*

Absolventi - denní forma vzdělávání									
	Kat. E,H		Kat. L0		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
Rok	**Sk. 64**	Vše	**Sk. 64**	Vše	**Sk. 64**	Vše	Vše	**Sk. 64**	Vše
2002	0	44 483	37	6 792	4 494	42 428	18 527	4 531	*112 863*
2007	0	35 802	22	6 933	2 753	46 511	24 193	2 775	*114 018*
2013	0	24 592	0	5 070	4	38 969	22 686	4	*91 884*
2014	0	23 564	0	4 206	0	32 697	21 138	0	*82 183*
2015	0	22 260	0	3 707	0	29 783	20 533	0	*76 852*
2016	0	20 741	0	3 149	0	27 285	20 221	0	*72 028*
2017	0	20 739	0	3 205	0	27 121	20 403	0	*72 072*
2018	0	20 275	0	3 277	0	27 536	20 278	0	*71 971*
změna 13-18 (%)	-	-17,6%	-	-35,4%	-	-29,3%	-10,6%	-	-21,7%

Dříve existoval i **ekonomický obor s výučním listem** (obor Technickoadministrativní pracovník), který byl však v minulosti zrušen a již několik let proto nemá žádné absolventy. V roce 2007 jej pro příklad absolvovalo 657 žáků. V současnosti už mezi absolventy ekonomických oborů nenajdeme ani ty, kteří studovali **ekonomický obor kategorie L0**, tedy maturitních oborů, jejichž součástí je i odborný výcvik. Takových oborů bylo ve skupině 63 Ekonomika a administrativa i 64 Podnikání v oborech, odvětví několik. Ještě v roce 2012 absolvovalo tyto obory 179 žáků, což představovalo 3,3 % absolventů kategorie L0. Kurikulární reformou však byly ekonomické obory v kategorii L0 zrušeny.

Jak už bylo zmíněno, **více než 99 % absolventů ekonomických oborů** denní formy studia končí obor **kategorie M** (klasické 4leté maturitní obory vzdělání; viz tab. 2.2). Počet těchto absolventů dlouhodobě klesá z 13,0 tisíce v roce 2007 na téměř 4,8 tisíce v roce 2018. Podíl absolventů ekonomických oborů vzdělání v této kategorii se tak dlouhodobě snižoval z 27,8 % v roce 2007 na **17,2 % v roce 2018**. Přesto jsou ekonomické obory stále **jednoznačně nejvíce zastoupené mezi absolventy maturitních odborných oborů vzdělání**.

V roce 2007 absolvovalo ekonomický obor kategorie M téměř 13 tisíc žáků, z toho 10,2 tisíce (tj. **79 %**) v oboru skupiny **63 Ekonomika a administrativa** a 2,8 tisíce (**21 %**) v oboru skupiny **64 Podnikání v oborech, odvětví**. Vzhledem k administrativnímu přesunu všech ekonomických oborů kategorie M do skupiny oborů **63 Ekonomika a administrativa** během kurikulární reformy se však podíl absolventů ve skupině 64 Podnikání v oborech, odvětví postupně snížil na nulové hodnoty.

Pokles počtu i podílu absolventů ekonomických oborů kategorie M je způsoben zčásti nepříznivým demografickým vývojem, ale také regulacemi oborů, kdy bylo 27 různých oborů skupiny 63 Ekonomika a administrativa a okolo 30 oborů skupiny 64 Podnikání v oborech, odvětví administrativně sloučeno do tří (z toho jeden kategorie J, viz tab. 2.7 a 2.8). Navíc kraje jako zřizovatelé častěji omezovaly kapacity středních škol právě u ekonomických oborů vzdělání.

Obr. 2.1 a 2.2: Vývoj počtu a podílu absolventů škol v jednotlivých kategoriích *(denní forma)*

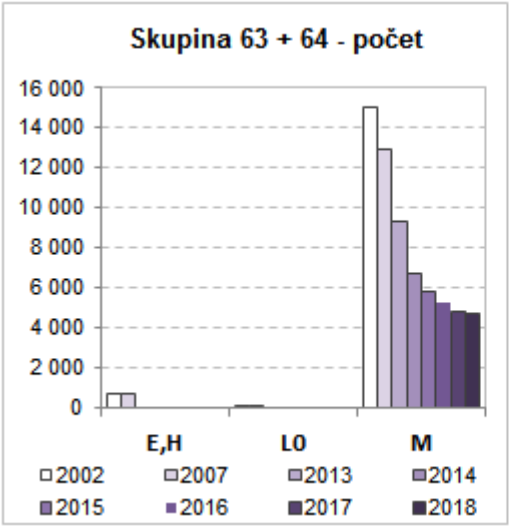

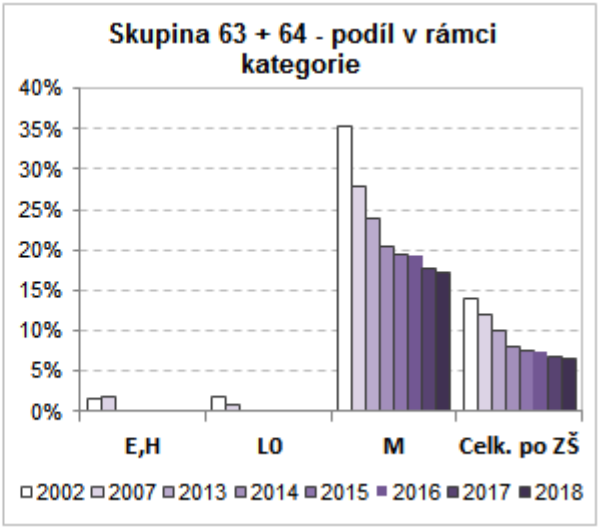

Počet absolventů nástavbového studia celkem v posledních pěti letech klesá, a to v případě denní i jiné formy vzdělání. Současně klesá ve velké míře i celkový počet absolventů nástavbových oborů, čímž se podíl absolventů ekonomických nástavbových oborů zvyšuje – v roce 2019 tvořili 64,6 % absolventů nástaveb v denní a 80,8 % absolventů v jiné než denní formě vzdělání. **Ekonomické obory tedy zcela dominují mezi absolventy nástavbových oborů vzdělání, od roku 2015 již pouze obory skupiny 64 Podnikání v oborech, odvětví** (během kurikulární reformy byly ekonomické nástavbové obory ze skupiny 63 Ekonomika a administrativa zcela zrušeny). V roce 2019 tak dosáhl počet absolventů nástavbového studia v ekonomických oborech zaměřených převážně na podnikání 1 778 absolventů, z nichž 41,5 % (738 absolventů) tvořili absolventi **v jiné než denní formě vzdělávání** (tedy převážně ti, kteří obory studovali při zaměstnání).

U **vyššího odborného vzdělání** dosáhl v roce 2019 **počet absolventů ekonomických oborů 542** a jejich počet dlouhodobě **klesá**. Ekonomické obory tak celkem ukončuje přibližně 12 % absolventů vyšších oborných škol (denní i jiné formy). Ekonomické obory se tak řadí na třetí pozici v zastoupení mezi absolventy vyššího oborného vzdělání, po zdravotnických a pedagogických oborech.

Tab. 2.3: Vývoj počtu absolventů škol podle kategorie vzdělání

Absolventi	Kat. L5				VOŠ			
	denní		jiná forma		denní		jiná forma	
Rok	**Sk. 63**	Vše	**Sk. 63**	Vše	**Sk. 63**	Vše	**Sk. 63**	Vše
2002	711	6 316	521	3 459	1 319	6 572	130	643
2007	400	8 142	674	5 889	1 096	5 310	165	923
2013	0	3 238	142	3 425	674	4 819	237	1 618
2014	0	2 703	3	2 359	602	4 370	196	1 748
2015	0	1 975	0	1 563	537	4 420	175	1 615
2016	0	1 554	0	1 385	469	4 139	201	1 546
2017	0	1 645	0	1 079	395	3 683	176	1 491
2018	0	1 610	0	913	321	3 168	105	1 323
2018 (%)	0,0%	-	0,0%	-	10,1%	-	7,9%	-

Absolventi	Kat. L5				VOŠ			
	denní		jiná forma		denní		jiná forma	
Rok	Sk. 64	Vše	Sk. 64	Vše	Sk. 64	Vše	Sk. 64	Vše
2002	2 653	6 316	986	3 459	268	6 572	45	643
2007	4 022	8 142	2 276	5 889	220	5 310	35	923
2013	2 066	3 238	2 513	3 425	222	4 819	54	1 618
2014	1 745	2 703	1 882	2 359	210	4 370	59	1 748
2015	1 219	1 975	1 270	1 563	184	4 420	37	1 615
2016	934	1 554	1 112	1 385	146	4 139	29	1 546
2017	1 017	1 645	855	1 079	134	3 683	26	1 491
2018	1 040	1 610	738	913	102	3 168	14	1 323
2018 (%)	64,6%	-	80,8%	-	3,2%	-	1,1%	-

Pokud Vás zajímá oborová struktura absolventů podrobněji, doporučujeme podívat se na www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** je pod nadpisem → **Počty žáků a absolventů** umístěna stránka **Vývoj počtu absolventů SŠ a VOŠ**. V ní lze dohledat srovnání zastoupení absolventů v jednotlivých skupinách a kategoriích oborů.

2.2 Vývoj počtu nově přijatých žáků a jejich oborová struktura

Struktura absolventů úzce souvisí se strukturou nově přijatých žáků. Ta totiž předznamenává, jak se bude přibližně vyvíjet počet a struktura absolventů o několik let později. V minulých letech docházelo k velkému snížení počtu žáků, což se projevilo výrazněji i v oborové struktuře žáků. Největší snížení nastalo v roce 2010/11, kdy bylo do 1. ročníků středních škol přijato 113 150 žáků oproti 127 793 žákům v roce 2009/10. Ve školním roce 2018/19 bylo do 1. ročníků středních škol (kromě nástaveb) přijato 100 223 žáků. Od školního roku 2017/18 dochází k nárůstu počtu žáků vstupujících do prvních ročníků středních škol. I když nárůst zatím není velký, jedná se o 484 žáků, 0,5 % (loni 129 žáků; 0,1 %), je to příznivý jev, který bude pokračovat i v dalších letech. Komplikovaná situace škol s nízkými počty žáků se ani v několika dalších letech zásadně nezlepší a výraznější nárůst se projeví až po roce 2020.

V posledních 5 letech (2013–2018) došlo k celkovému poklesu počtu žáků vstupujících do 1. ročníku oborů středních škol navazujících na základní školu o 1,0 %. Výrazněji za uvedené období klesl počet nově přijatých žáků do oborů s výučním listem (o 6,8 %, z 31,6 tisíce na 29,4 tisíce nově přijatých žáků). Počet žáků vstupujících do odborných maturitních oborů vzdělání se snížil u kategorie L0 (o 8,8 %) a mírně navýšil u kategorie M (o 3,7 %). Počet nově přijatých žáků do gymnaziálních oborů je v posledních 5 letech stabilní (22,3 tisíce v roce 2018).

Skupiny oborů 63 Ekonomika a administrativa a 64 Podnikání v oborech, odvětví

A jak je to s nově přijatými žáky ve skupinách oborů **63 Ekonomika a administrativa,** případně 64 Podnikání v oborech, odvětví? **Počet nově přijatých žáků v ekonomicky zaměřených oborech navazujících přímo na základní školu v posledních 5 letech stagnuje**. V roce 2007 bylo do oborů vzdělání skupiny 63 Ekonomika a administrativa přijato 13,3 tisíce žáků, v roce 2019 už jen 6,8 tisíce. Vzhledem ke stagnaci počtu nově přijatých žáků do ekonomických oborů navazujících přímo na základní školu **se tak jejich podíl** na celku **nepatrně navýšil z 6,6 % v roce 2013 na 6,8 % v roce 2019.** Ještě v roce 2007 do ekonomických oborů vstupovalo až 10,1 % žáků po základní škole. Do skupiny oborů vzdělání 64 Podnikání v oborech, odvětví nebyli od roku 2010 přijati žádní žáci po

základní škole vzhledem k redukci a přesunu oborů v rámci kurikulární reformy. Podrobné údaje o počtech a podílech nově přijatých žáků a jejich vývoji obsahují tab. 2.4 a obr. 2.3 a 2.4.

Tab. 2.4: Vývoj počtu nově přijatých žáků do oborů středních škol po ZŠ podle kategorie vzdělání

Nově přijatí - denní forma vzdělávání									
	Kat. E,H		Kat. L0		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
Rok	**Sk. 63**	Vše	**Sk. 63**	Vše	**Sk. 63**	Vše	Vše	**Sk. 63**	Vše
2002	0	52 508	30	8 817	12 084	53 003	25 308	12 114	*140 373*
2007	0	42 093	165	10 110	10 396	55 185	25 845	10 561	*133 990*
2013	0	31 566	0	6 486	6 696	40 060	22 175	6 696	*101 258*
2014	0	31 154	0	6 145	6 556	40 393	21 960	6 556	*100 478*
2015	0	30 118	0	6 248	6 462	40 182	22 524	6 462	*99 994*
2016	0	29 286	0	6 005	6 565	40 831	22 410	6 565	*99 610*
2017	0	29 257	0	6 099	6 567	40 926	22 375	6 567	*99 739*
2018	0	29 428	0	5 916	6 774	41 550	22 336	6 774	*100 223*
změna 13-18 (%)	-	-6,8%	-	-8,8%	1,2%	3,7%	0,7%	1,2%	-1,0%

Nově přijatí - denní forma vzdělávání									
	Kat. E,H		Kat. L0		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
Rok	**Sk. 64**	Vše	**Sk. 64**	Vše	**Sk. 64**	Vše	Vše	**Sk. 64**	Vše
2002	0	52 508	40	8 817	3 313	53 003	25 308	3 353	*140 373*
2007	0	42 093	51	10 110	2 859	55 185	25 845	2 910	*133 990*
2013	0	31 566	0	6 486	0	40 060	22 175	0	*101 258*
2014	0	31 154	0	6 145	0	40 393	21 960	0	*100 478*
2015	0	30 118	0	6 248	0	40 182	22 524	0	*99 994*
2016	0	29 286	0	6 005	0	40 831	22 410	0	*99 610*
2017	0	29 257	0	6 099	0	40 926	22 375	0	*99 739*
2018	0	29 428	0	5 916	0	41 550	22 336	0	*100 223*
změna 13-18 (%)	-	-6,8%	-	-8,8%	-	3,7%	0,7%	-	-1,0%

Z téměř 6,8 tisíce nově přijatých žáků do ekonomických oborů vzdělání v roce 2018 jich bylo 99,4 % přijato do 4letých ekonomických maturitních oborů kategorie M. V kategoriích E+H středního vzdělání s výučním listem a L0 maturitního vzdělání s odborným výcvikem v současnosti neexistují žádné obory, do kterých by byli žáci přijímáni. Zbývajících 0,6 % nově přijatých žáků do ekonomických oborů patří do 2letého oboru vzdělání Obchodní škola kategorie J (střední vzdělání bez vyučení i bez maturity).

Do **ekonomických oborů kategorie M** bylo v roce 2018 přijato tedy téměř 6,8 tisíce žáků, což představuje podíl 16,3 % z nově přijatých žáků v kategorii M. Počet nově přijatých žáků do ekonomických maturitních oborů se snižoval rychleji než počet přijatých do maturitních oborů kategorie M celkově, proto jejich podíl v rámci kategorie M výrazně klesal (v roce 2010 například dosahoval 19,4 %, v roce 2007 dokonce 24,0 %). Posledních 5 let jejich podíl ale stagnuje, mezi roky 2017 a 2018 mírně narostl (z 6,1 %v roce 2017 na 6,3 % v roce 2018). Přesto patří ekonomické maturitní obory k nejvíce zastoupeným skupinám oborů v kategorii M.

Obr. 2.3 a 2.4: Vývoj počtu a podílu nově přijatých žáků v jednotlivých kategoriích *(denní forma)*

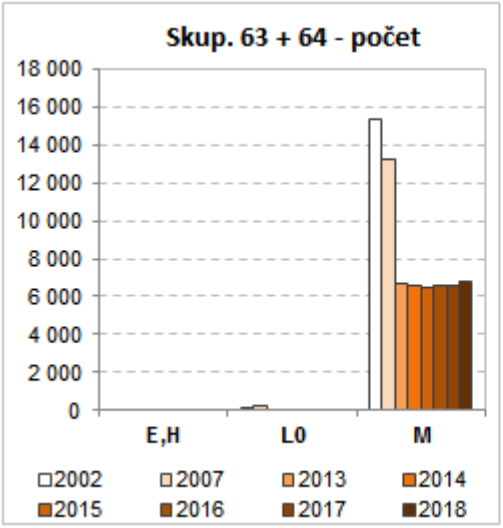

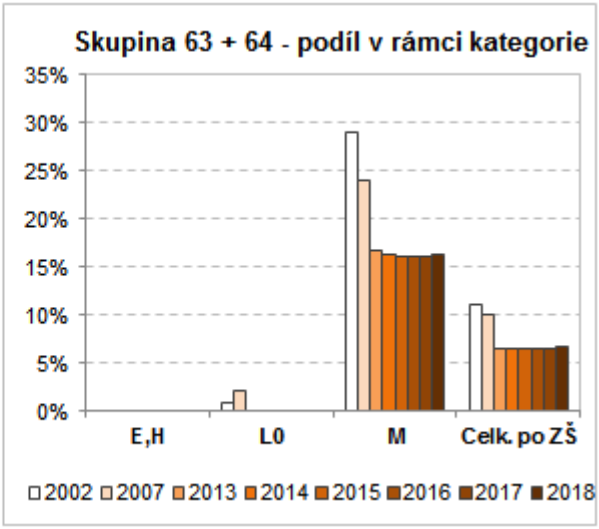

V případě **nástavbového studia** už jsou od roku 2011 nově přijímáni žáci pouze do oborů skupiny 64 Podnikání v oborech, odvětví. Tato skupina oborů výrazně dominuje právě v nástavbovém studiu. Až 64,5 % nově přijatých žáků do denního nástavbového studia bylo v roce 2018 přijato právě do oboru Podnikání, v jiných formách vzdělání je to dokonce až 77,1 % nově přijatých. Je to dáno nejen univerzálností a dostupností oboru Podnikání, na který se mohou hlásit absolventi jakéhokoli tříletého oboru vzdělání s výučním listem, ale i rozšířeností tohoto oboru na středních školách.

Obecně však dlouhodobě dochází ke snižování počtu nově přijatých žáků v nástavbovém studiu, podobně je tomu také v ekonomicko-podnikatelských nástavbových oborech, a to v denních i jiných formách vzdělávání. V roce 2010 dosáhl počet nově přijatých žáků do nástavbového studia zaměřených na podnikání hodnoty 14,4 tisíce žáků, v roce 2018 však už jen 5,0 tisíce (bez rozlišení formy vzdělání).

Na **vyšší odborné školy** bylo v roce 2018 přijato do ekonomických oborů 596 žáků v denní formě vzdělání a 168 v jiné než denní formě vzdělání. Ekonomické obory jsou tak mezi nově přijatými žáky na vyšších odborných školách zastoupeny v 12,7 % případů u denní formy vzdělání a v 6,5 % u jiných forem vzdělání. Počet nově přijatých do ekonomických oborů vyšších odborných škol dlouhodobě klesá (v poledních 5 letech poklesl o 63 %), stejně jako klesá zájem o obory vyšších odborných škol obecně (viz. tab. 2.5).

Tab. 2.5: Vývoj počtu nově přijatých žáků do oborů navazujících na SŠ podle kategorie vzdělání

Nově přijatí	Kat. L5				VOŠ			
	denní		jiná forma		denní		jiná forma	
Rok	**Sk. 63**	Vše	**Sk. 63**	Vše	**Sk. 63**	Vše	**Sk. 63**	Vše
2002	585	11 412	962	8 673	2 125	10 709	319	2 024
2007	327	11 406	771	11 005	1 578	8 786	561	3 189
2013	0	7 036	0	6 006	1 135	8 548	435	3 257
2014	0	6 296	0	4 861	993	7 876	338	2 998
2015	0	5 802	0	4 395	774	6 887	258	2 981
2016	0	5 444	0	4 418	643	5 990	232	2 694
2017	0	5 110	0	2 950	506	5 131	137	2 747
2018	0	4 857	0	2 438	403	4 703	150	2 568
2018 (%)	0,0%	-	0,0%	-	8,6%	-	5,8%	-

Nově přijatí	Kat. L5				VOŠ			
	denní		jiná forma		denní		jiná forma	
Rok	**Sk. 64**	Vše	**Sk. 64**	Vše	**Sk. 64**	Vše	**Sk. 64**	Vše
2002	4 633	11 412	2 853	8 673	479	10 709	71	2 024
2007	6 205	11 406	5 967	11 005	434	8 786	112	3 189
2013	4 413	7 036	4 498	6 006	412	8 548	62	3 257
2014	3 978	6 296	3 646	4 861	356	7 876	48	2 998
2015	3 681	5 802	3 374	4 395	260	6 887	37	2 981
2016	3 545	5 444	3 346	4 418	236	5 990	18	2 694
2017	3 346	5 110	2 253	2 950	233	5 131	17	2 747
2018	3 134	4 857	1 880	2 438	193	4 703	18	2 568
2018 (%)	64,5%	-	77,1%	-	4,1%	-	0,7%	-

Pro zájemce o další informace týkající se struktury nově přijatých žáků do škol doporučujeme podívat se na stránku www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** pod nadpisem → **Počty žáků a absolventů** → **Oborová struktura žáků v SŠ a VOŠ**.

Vývoj počtu nově přijatých žáků najdete v publikaci:

VOJTĚCH, J., CHAMOUTOVÁ, D.: *Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v Evropské unii 2018/19. Praha: NÚV, 2019. 48 stran;* dostupné na https://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-157.

2.3 Struktura nově přijatých žáků v krajích

Tabulka 2.6 obsahuje údaje o počtech nově přijatých žáků v oborech skupiny **63 Ekonomika a administrativa** v roce 2018, a to v krajském členění. Vzhledem k různé velikosti krajů je však potřebné pro vzájemné srovnávání mezi kraji využít spíše podíl nově přijatých žáků ekonomických oborů na celkovém počtu nově přijatých žáků (obr. 2.5).

V roce 2018 bylo v České republice přijato do 1. ročníků středních škol (bez nástavbového studia) 6 774 žáků do ekonomických oborů, což představuje **6,8 %** všech nově přijatých žáků. Téměř

ve všech krajích dosahuje podíl nově přijatých žáků do ekonomických maturitních oborů po ZŠ alespoň 6 %, jen **v Karlovarském kraji** se jedná o **5,2 %**, **v Olomouckém kraji** o **5,5 %, v Jihočeském 5,6 % a v Jihomoravském kraji 5,9 %** nově přijatých žáků. Naopak **v Plzeňském kraji** je po ukončení ZŠ do ekonomických oborů přijato **9,2 %,** vysoký podíl nově přijatých je i v **Hl. m. Praze** (**8,7 %**).

Obr. 2.5: Podíl nově přijatých žáků v dané kategorii a skupině oborů na celkovém počtu žáků nově přijatých do oborů navazujících na ZŠ v roce 2018 v krajích *(denní forma)*

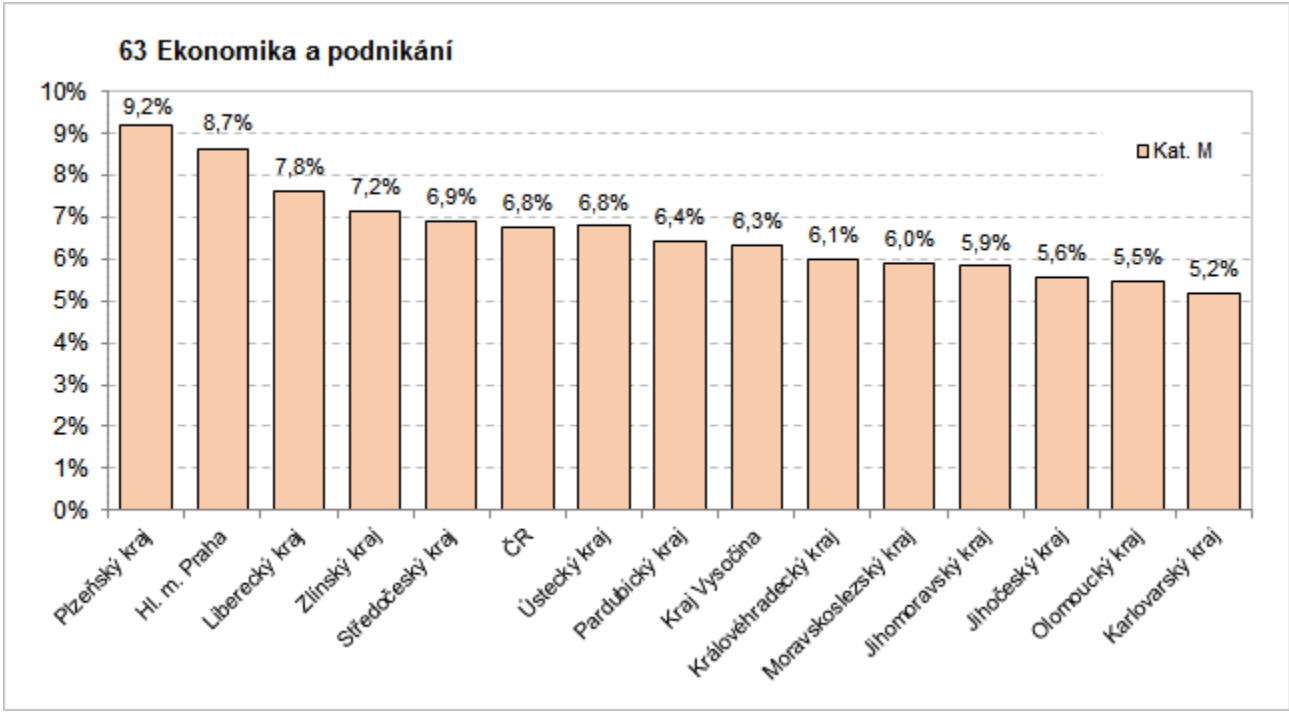

Tab. 2.6: Počet nově přijatých žáků podle kategorie vzdělání v roce 2018 v krajích *(denní forma)*

Kraj	Kat. E,H		Kat. L0		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 63	Vše	**Sk. 63**	Vše	**Sk. 63**	Vše		**Sk. 63**	Vše
Hl. m. Praha	0	2 534	0	766	1 247	6 780	4 199	1 260	14 428
Středočeský kraj	0	3 155	0	367	648	3 586	2 150	648	9 399
Jihočeský kraj	0	1 942	0	386	358	2 723	1 333	358	6 436
Plzeňský kraj	0	1 701	0	341	486	2 267	961	486	5 289
Karlovarský kraj	0	957	0	123	131	951	478	131	2 519
Ústecký kraj	0	3 019	0	341	554	3 354	1 351	554	8 164
Liberecký kraj	0	1 406	0	167	311	1 762	708	318	4 073
Královéhradecký kraj	0	1 529	0	222	321	2 350	1 192	325	5 349
Pardubický kraj	0	1 623	0	332	334	2 170	1 044	334	5 191
Kraj Vysočina	0	1 520	0	337	308	1 895	1 076	308	4 877
Jihomoravský kraj	0	3 049	0	762	630	4 154	2 721	639	10 810
Olomoucký kraj	0	1 967	0	433	348	2 515	1 321	348	6 342
Zlínský kraj	0	1 504	0	556	419	2 331	1 434	419	5 851
Moravskoslezský kraj	0	3 522	0	783	679	4 712	2 368	688	11 495
ČR	0	29 428	0	5 916	6 774	41 550	22 336	6 816	100 223

Každoroční krajský přehled vývoje počtu a podílu žáků a absolventů podle kategorie vzdělání je umístěn na webových stránkách www.nuv.cz → v části **Vzdělávání a trh práce** → pod odkazy Souhrn informací o všech krajích nebo Informace o jednotlivých krajích.

2.4 Přehled oborů vzdělání

Jak už bylo v předchozím textu několikrát zmíněno, velké **změny** se v posledních letech uskutečnily také **v oblasti soustavy oborů vzdělání**. Kurikulární reforma je spojena spíše s obsahovými proměnami přípravy a realizace vzdělávání, ovšem součástí těchto změn byla i **redukce počtu oborů vzdělání**. Nově vzniklé obory vzdělání jsou totiž šířeji koncipovány, aby umožnily absolventům širší uplatnitelnost, a dávají školám také možnost upravit si vzdělávací program o regionální prvek (promítnutí místních specifik trhu práce, požadavků zaměstnavatelů, provozních a technických podmínek školy apod.).

Kurikulární reforma probíhala několik let, kdy byly postupně během čtyř let vydávány nové rámcové vzdělávací programy a školy měly dvouletou lhůtu pro implementaci nových oborů do výuky prostřednictvím vytvoření vlastních školních vzdělávacích programů. Od roku 2012 už jsou všichni žáci přijímáni jen do nových oborů vzdělání.

Přehled ekonomických oborů realizovaných ve školním roce 2018/19 na středních školách včetně počtu žáků v jednotlivých ročnících najdete v tabulce 2.7.

Tab. 2.7: Přehled oborů vzdělání s počtem žáků a absolventů v roce 2018/19 *v denní formě vzdělání*

Kategorie a obor vzdělání			1. roč.	2. roč.	3. roč.	4. roč.	Absolventi	Nově přijatí
J	6351J01	Obchodní škola	43	49	0	0	22	42
J Celkem			**43**	**49**	**0**	**0**	**22**	**42**
M	6341M01	Ekonomika a podnikání	2 233	2 161	2 203	1 927	1 482	2 167
	6341M02	Obchodní akademie	4 688	4 490	4 170	4 143	3 253	4 607
M Celkem			**6 921**	**6 651**	**6 373**	**6 070**	**4 735**	**6 774**

Kategorie a obor vzdělání			1. roč.	2. roč.	3. roč.	4. roč.	Absolventi	Nově přijatí
L5	6441L51	Podnikání	3 300	2 365	0	0	1 038	3 134
L5 Celkem			**3 300**	**2 365**	**0**	**0**	**1 038**	**3 134**

Tabulka 2.8 obsahuje přehled počtu oborů, do kterých byli přijati žáci do 1. ročníků. Je zde zřejmý trend redukce oborů vzdělání ve středním odborném vzdělávání.

Tab. 2.8: Vývoj počtu oborů vzdělání, do kterých byli v daném roce přijati žáci do 1. ročníku denního studia

Kategorie	63 Ekonomika a podnikání				Celkem			
	2002	2007	2012	2018	2002	2007	2012	2018
J	1	1	1	1	5	4	4	4
H	1				151	114	71	74
L0	1	1			49	48	28	29
L5	22	20			52	30	25	22
M	5	5	2	2	213	210	71	75
Celkem	30	27	3	3	532	458	228	233
Všechny					579	495	243	246

Kategorie	64 Podnikání v oborech, odvětví				Celkem			
	2002	2007	2012	2018	2002	2007	2012	2018
L0	1	1			49	48	28	29
L5	7	1	1	1	52	30	25	22
M	30	28			213	210	71	75
Celkem	38	30	1	1	532	458	228	233
Všechny					579	495	243	246

Pozn. Kategorie J je zde uvedena jen pro úplnost; s ohledem na její minoritní zastoupení není v dalším textu explicitně zmiňována.

Skupiny oborů **63 Ekonomika a administrativa a 64 Podnikání v oborech, odvětví** lze řadit mezi skupiny, v nichž **proběhla redukce oborů nejrazantněji**. Před reformou, např. v roce 2007, byli do oborů skupiny 63 Ekonomika a administrativa přijati žáci do 27 různých oborů na úrovni středoškolského vzdělání a ve skupině 64 Podnikání v oborech, odvětví do dalších 30 oborů vzdělání. Takové množství maturitních oborů v rámci dvou podobně zaměřených skupin oborů však nebylo udržitelné vzhledem k jejich kapacitě a demografickému poklesu, ale také vzhledem k jejich podobně zaměřenému obsahu.

Po kurikulární reformě se skupiny oborů **63 Ekonomika a administrativa** a **64 Podnikání v oborech, odvětví** staly naopak skupinami s nejmenším počtem různých oborů vzdělání. V roce 2018 byli žáci přijati jen do **4 různých ekonomicko-podnikatelských středoškolských oborů** vzdělání (bez rozlišení kategorie), z toho jsou 2 obory v klasických maturitních oborech (kategorie M) skupiny 63 Ekonomika a administrativa, jeden obor kategorie J (Obchodní škola) a jeden v nástavbovém vzdělávání ve skupině 64 Podnikání v oborech, odvětví.

2.5 Přehled středních škol

S klesajícím počtem žáků bylo nutné optimalizovat také síť středních škol. Zatímco v roce 2002 přijalo žáky do 1. ročníků 1 571 středních škol, v roce 2018 byl celkový počet škol (s alespoň jedním přijatým žákem) 1 280. **Počet škol, které přijímají žáky do ekonomicky či podnikatelsky zaměřených maturitních oborů, má z dlouhodobějšího hlediska klesající charakter** (viz tab. 2.9). V roce 2018 byli žáci přijati do ekonomických 4letých maturitních oborů na 215 různých středních škol, do nástavbového oboru Podnikání pak na 142 různých středních škol.

***Tab. 2.9: Počet škol, které v daných letech přijaly ke studiu žáky** do oborů v denní formě vzdělání*

Rok	63 Ekonomika a administrativa							Celkem						
	Všechny	J	E	H	L0	M	L5	Všechny	J	E	H	L0	M	L5
2002	257	4	0	34	1	216	23	1 571	20	195	546	228	767	344
2007	236	5	0	0	6	223	14	1 444	15	162	474	259	807	331
2018	215	6	0	0	0	211	0	1 280	11	152	436	228	699	211

Rok	64 Podnikání v oborech, odvětví							Celkem						
	Všechny	J	E	H	L0	M	L5	Všechny	J	E	H	L0	M	L5
2002	243	0	0	0	1	107	151	1 571	20	195	546	228	767	344
2007	264	0	0	0	1	100	190	1 444	15	162	474	259	807	331
2018	142	0	0	0	0	0	142	1 280	11	152	436	228	699	211

Podrobnější počty škol, které přijaly žáky do 1. ročníku oborů středních škol, a to v detailu, o jakou kategorii vzdělání se jednalo, jsou uvedeny v tabulkách 2.9 a 2.10 (ve druhé z nich v členění podle krajů).

***Tab. 2.10: Počet škol, které v roce 2018 přijaly ke studiu žáky** do oborů v denní formě vzdělání*

Kraj	63 Ekonomika a administrativa							64 podnik.	Celkem						
	Všechny	J	E	H	L0	M	L5	L5	Všechny	J	E	H	L0	M	L5
Hl. m. Praha	31	2				29		12	185	5	12	33	23	92	19
Středočeský kraj	25					25		17	148	1	20	53	19	76	24
Jihočeský kraj	15					15		13	90		10	33	13	48	16
Plzeňský kraj	13					13		9	55		8	21	14	32	12
Karlovarský kraj	6					6		2	31		4	13	7	18	3
Ústecký kraj	19					19		13	95		22	37	20	53	14
Liberecký kraj	9	1				8		5	48	1	6	14	6	34	9
Královéhradecký kraj	11	1				11		3	72	1	8	24	12	44	8
Pardubický kraj	8					8		5	74		4	32	17	38	12
Kraj Vysočina	10					10		9	64		7	27	11	35	12
Jihomoravský kraj	22	1				22		16	124	2	13	41	24	68	25
Olomoucký kraj	10					10		13	93		13	30	18	45	18
Zlínský kraj	12					12		9	66		10	31	19	39	15
Moravskoslezský kraj	24	1				23		16	135	1	15	47	25	77	24
ČR	215	6				211		142	1 280	11	152	436	228	699	211

Více informací k dané problematice uvádí publikace:

VOJTĚCH, J., CHAMOUTOVÁ, D., CHOMOVÁ, P.: *Analýza realizované vzdělávací nabídky středních škol.* Praha: NÚV, 2017. 51 stran, dostupná na http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-143.

3. Nezaměstnanost absolventů škol na trhu práce

Nezaměstnanost absolventů škol patří k důležitým ukazatelům, které názorně vypovídají o uplatnitelnosti absolventů škol, ale také o zájmu a potřebách zaměstnavatelů. Tento ukazatel umožňuje srovnávat situaci absolventů jak v čase, tak mezi jednotlivými druhy vzdělání. Míra nezaměstnanosti absolventů škol vyjadřuje, kolik procent absolventů zůstalo bez zaměstnání a přihlásilo se do evidence na úřadu práce. Uváděné hodnoty vycházejí z poměru počtu absolventů v ukončeném školním roce a počtu evidovaných nezaměstnaných z nich. Míra nezaměstnanosti absolventů se vztahuje k datu 30. dubna daného roku.

3.1 Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie vzdělání

Míra nezaměstnanosti absolventů je velmi citlivá na ekonomický vývoj. V letech 2003–2008 se vlivem příznivé hospodářské situace nezaměstnanost absolventů snížila na minimální hodnoty. Mezi lety 2008 a 2010 se míra nezaměstnanosti absolventů začala vlivem ekonomické krize zvyšovat, aby v následujících dvou letech 2011–2012 zase postupně klesala. Nepříznivý vývoj ekonomiky, který vyústil v druhou hospodářskou recesi, kdy šest čtvrtletí po sobě ekonomika klesala, způsobil opětovné zvýšení **míry nezaměstnanosti absolventů škol v dubnu 2013** na nové **maximum**. **V roce 2014 se však situace na trhu práce stabilizovala**, ekonomika začala růst. Od ledna 2015 dochází k posunutí celého cyklu k nižším hodnotám, v dalších letech se situace absolventů přicházejících na trh práce výrazně zlepšovala. Vývojová křivka však již naznačuje ukončení trendu poklesu. **Několikaletý pokles v míře nezaměstnanosti se zastavuje** a v některých kategoriích vzdělání dochází mezi roky 2018 a 2019 k malému nárůstu.

Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla v roce 2019 zaznamenána tradičně u absolventů s výučním listem (kategorie E, 7,7 %, kategorie H, 3,7 %) a u absolventů nástavbového vzdělání (kategorie L5; 4,5 %), nicméně ve srovnání s předchozím rokem došlo u těchto kategorií k mírnému poklesu. **Nejnižší hodnoty nezaměstnanosti** pak vykazují absolventi oborů s maturitou bez odborného výcviku (kategorie M; 3,8 %) a vyšších odborných škol (kategorie N; 1,9 %), zde se míra nezaměstnanosti absolventů mírně zvýšila ve srovnání s rokem 2019. Nezaměstnanost absolventů maturitních oborů s odborným výcvikem (kategorie L0) dosáhla v roce 2019 hodnoty 4,7 % (nepatrně se zvýšila ve srovnání s předchozím rokem) a převyšuje míru nezaměstnanosti maturantů ostatních čtyřletých oborů, ale i vyučených kategorie H. Míra nezaměstnanosti absolventů nástavbového studia po vyučení je už tradičně vyšší než u vyučených a v roce 2019 činila 4,5 %.

Skupina oborů 63 Ekonomika a administrativa a 64 Podnikání v oborech, odvětví

Absolventi ekonomických oborů vykazují dlouhodobě mírně nadprůměrné hodnoty nezaměstnanosti ve všech kategoriích vzdělání. Vývoj nezaměstnanosti absolventů škol za posledních 6 let v jednotlivých kategoriích a skupinách oborů 63 Ekonomika a administrativa a Podnikání v oborech, odvětí je znázorněn v grafech na obrázcích 3.1 až 3.4.

Tab. 3.1: Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie v letech 2016–2019

Kat.	Rok	Skup. 63 Ekonomika a administrativa			Celkem
		Počet absolventů	Počet nezam. abs.	Míra nezaměstnanosti abs.	Míra nezaměstnanosti abs.
M	2016	5778	510	8,8%	7,5%
	2017	5310	289	5,4%	5,2%
	2018	4809	184	3,8%	3,7%
	2019	4735	241	**5,1%**	**3,8%**
N	2016	570	29	5,1%	5,2%
	2017	469	16	3,4%	2,9%
	2018	395	11	2,8%	1,8%
	2019	321	16	**5,0%**	**1,9%**

Kat.	Rok	Skup. 64 Podnikání v oborech, odvětví			Celkem
		Počet absolventů	Počet nezam. abs.	Míra nezaměstnanosti abs.	Míra nezaměstnanosti abs.
L5	2016	1219	141	11,6%	10,6%
	2017	934	87	9,3%	8,9%
	2018	1017	65	6,4%	5,3%
	2019	1040	54	**5,2%**	**4,5%**
N	2016	184	10	5,4%	5,2%
	2017	146	4	2,7%	2,9%
	2018	134	4	3,0%	1,8%
	2019	102	3	**2,9%**	**1,9%**

Míra nezaměstnanosti absolventů **maturitních ekonomických oborů kategorie M** se jeví v rámci kategorie dlouhodobě **spíše jako mírně nadprůměrná**. Vývojové trendy nezaměstnanosti absolventů ekonomických maturitních oborů pak kopírují vývoj nezaměstnanosti maturantů obecně. V roce 2016

míra nezaměstnanosti maturantů kategorie M činila 7,5 %, v ekonomice pak 8,8 %. Do roku 2018 se míra nezaměstnanosti v této kategorii M celkově i u ekonomických oborů snižovala. Nárůst lze sledovat mezi rokem 2018 a 2019. V roce 2019 dosahuje míra nezaměstnanosti absolventů ekonomických oborů **5,1 %** (v kategorii M celkem přitom nezaměstnanost absolventů dosáhla 3,8 %).

Také míra nezaměstnanosti absolventů **nástavbového studia ekonomických oborů kategorie L5** je **mírně nadprůměrná**. V roce 2019 míra nezaměstnanosti maturantů kategorie L5 činila 4,5 %, v ekonomice pak 5,2 %.

Nadprůměrnou nezaměstnanost absolventů škol v rámci kategorie vykazují také absolventi **ekonomických oborů vyšších odborných škol**. U absolventů ekonomických oborů vyšších odborných škol se v roce 2019 nezaměstnanost pohybovala na úrovni **5,0 % u sk. oborů 63** a **2,9 % u sk. oborů 64**, tedy na nadprůměrné hodnotě míry nezaměstnanosti absolventů vyššího odborného vzdělání celkem (1,9 %). Nezaměstnanost absolventů ekonomických oborů vyšších odborných škol také kopíruje trendy a časový vývoj nezaměstnanosti absolventů škol obecně.

Obr. 3.1: Míra nezaměstnanosti absolventů 4letých oborů s maturitou v letech 2013–2019

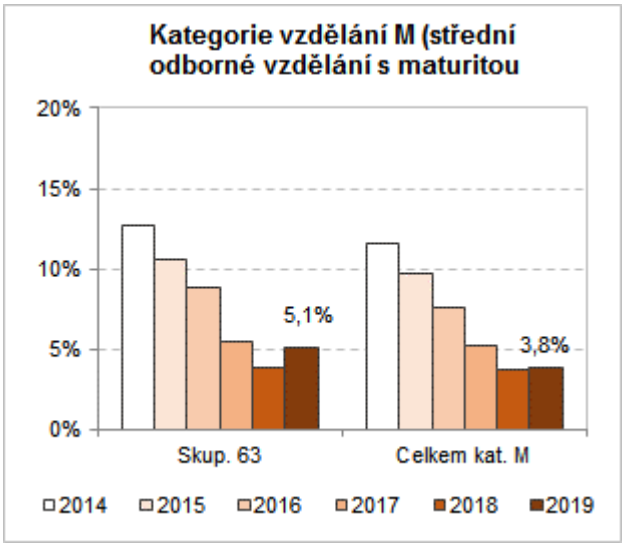

Obr. 3.2: Míra nezaměstnanosti absolventů nástavbového vzdělání v letech 2013–2019

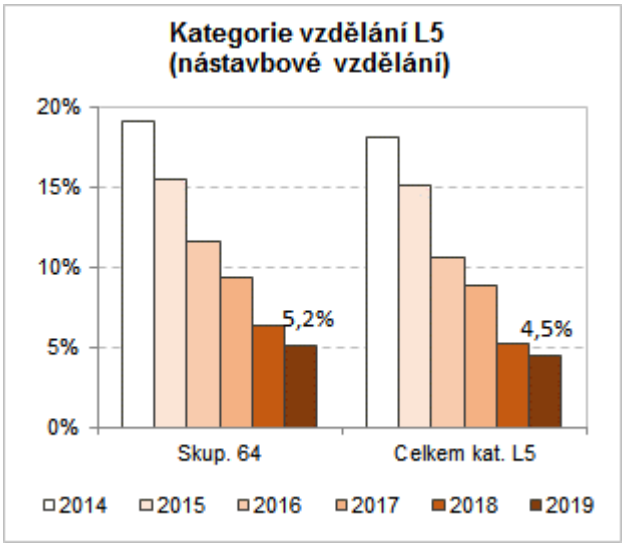

Obr. 3.3–3.4: Míra nezaměstnanosti absolventů vyššího odborného vzdělání v letech 2013–2019

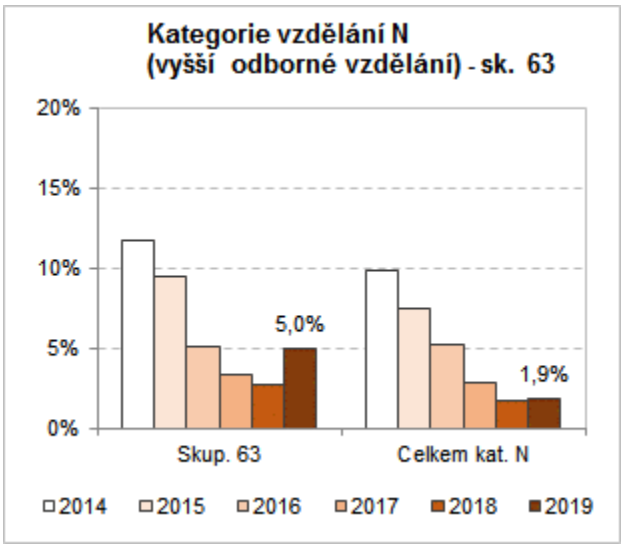

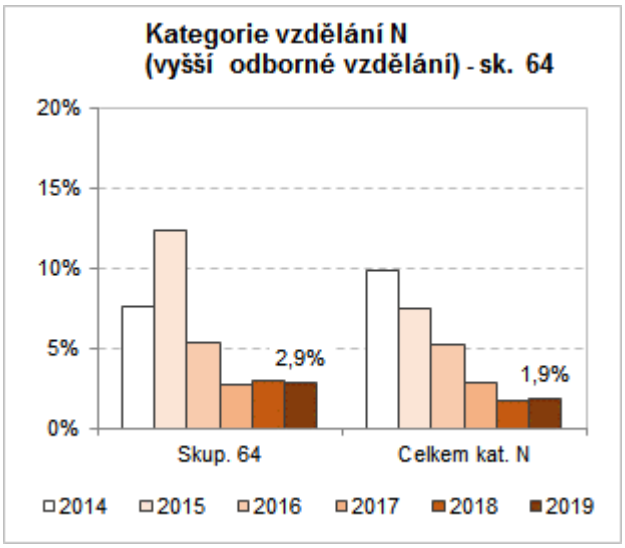

Pro další informace, souhrny i metodologii k tématu nezaměstnanosti absolventů škol doporučujeme podívat se na stránky www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Nezaměstnanost** pod nadpisem → **Nezaměstnanost absolventů škol**. Najdete zde informace o nezaměstnanosti absolventů škol podle jednotlivých kategorií i skupin oborů vzdělání, včetně jejich porovnání. Více informací k dané problematice uvádí i publikace:

Vojtěch, J.: *Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2019*. Praha: NÚV, 2019. 41 stran;
dostupné na https://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-162.

3.2 Nezaměstnanost absolventů škol podle oboru vzdělání

Na úrovni střední školy existují pouze dva maturitní obory ze skupiny 63 Ekonomika a administrativa. **Absolventi oboru Obchodní akademie přitom dosahují nižších hodnot nezaměstnanosti než absolventi oboru Ekonomika a podnikání**. Pro srovnání je zde uvedena také míra nezaměstnanosti absolventů nástavbového oboru **Podnikání**, která v roce 2019 činila **5,2 %**, nezaměstnanost absolventů nástavbových oborů přitom obecně dosahovala na hodnotu 4,5 %.

V tabulce 3.2 jsou uvedeny míry nezaměstnanosti absolventů škol v roce 2017 a 2019 podle jednotlivých oborů vzdělání.

Tab. 3.2: Míra nezaměstnanosti absolventů škol podle oborů v letech 2017 a 2019

Obor	Název oboru	2017			2019		
		ABS	NZ	MIRA NZ	ABS	NZ	MIRA NZ
6341M01	Ekonomika a podnikání	1632	112	6,9%	1 482	89	6,0%
6341M02	Obchodní akademie	3678	177	4,8%	3 253	152	4,7%
6441L51	Podnikání	934	87	9,3%	1 038	54	5,2%

Pozn.: ABS – počet absolventů v předchozím školním roce; NZ – počet evidovaných nezaměstnaných absolventů; MIRA NZ – míra nezaměstnanosti absolventů škol k 30. dubnu. Některé obory vykazují malé množství absolventů, v takových případech může být míra jejich nezaměstnanosti nevypovídající.

Nezaměstnanost absolventů škol podle jednotlivých oborů si můžete vyhledat také na webové stránce http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-02.

3.3 Nezaměstnanost absolventů škol v krajích

Národní ústav pro vzdělávání každoročně zpracovává reporty o nezaměstnanosti absolventů škol pro jednotlivé kraje. Pro každý kraj se zpracovává dlouhodobější vývoj nezaměstnanosti absolventů podle kategorií, včetně srovnání se situací v České republice. Nechybějí ani aktuální míry nezaměstnanosti absolventů v kraji v členění podle skupin oborů vzdělání. Kromě toho je k dispozici také zpráva za Českou republiku, v níž se hodnoty nezaměstnanosti absolventů v krajích navzájem porovnávají. Tyto materiály jsou veřejně dostupné na webových stránkách www.nuv.cz → v části TÉMATA pod nadpisem Vzdělávání a trh práce a následně Analýzy a data NÚV → pod odkazem Souhrn informací o všech krajích – struktura zaměstnanosti, nově přijatí žáci a absolventi, nezaměstnanost absolventů. Případně lze využít odkaz Informace o jednotlivých krajích.

4. Přechod absolventů škol na vysoké a vyšší odborné školy

Absolventi středních škol, kteří získají maturitní vzdělání, mohou dále pokračovat v terciárním studiu, a to na vyšších odborných či vysokých školách. Jaký podíl absolventů se však do dalšího studia hlásí a kolik je jich přijato? Tyto informace je možné získat z vysokoškolských matrik. V následující kapitole se údaje vztahují pouze k uchazečům, kteří se hlásí ke studiu na vyšší odborné a vysoké školy bezprostředně po ukončení střední školy.

4.1 Přihlašování absolventů s maturitou na vyšší odborné a vysoké školy

S rostoucími kapacitami vysokých škol v minulých letech narůstaly i počty přihlášených a přijatých absolventů oborů středních škol (včetně nástavbového vzdělávání). Počet uchazečů o terciární vzdělávání narůstal, a to až do roku 2010/11, kdy dosáhl 161 tisíc. Od roku 2011/12 pak v důsledku poklesu demografické křivky a postupného snižování zájmu uchazečů z řad odložené poptávky postupně klesá jak počet přihlášených ke studiu do terciárního vzdělávání, tak počet přijatých.

Přestože došlo k absolutnímu poklesu **počtu absolventů hlásících se na vysoké a vyšší odborné školy**, podíl přihlášených ke studiu na vysoké školy z řad absolventů středních škol v letech 2014/15–2016/17 narůstal (ze 79,1 na 80,4 %) a v roce 2017/18 jsme zaznamenali pokles na 78,8 %. Na vyšších odborných školách je však situace jiná – podíl absolventů středních škol přihlášených ke studiu poklesl z 9,0 % v roce 2014/15 na 6,6 % v roce 2017/18.

Nejčastěji se ke studiu na vyšší odborné či vysoké školy hlásí maturanti z gymnázií (téměř všichni) a lyceí (91 %), pak absolventi z klasických maturitních oborů kategorie M (75 %), následují absolventi oborů s maturitou a odborným výcvikem (kategorie L0; 37 %) a nástavbových oborů (33 %). Při přijímacím řízení jsou absolventi středoškolského studia úspěšní v různé míře, jejich úspěšnost se podle typů a druhů oborů středních škol pohybuje od 93 % v případě gymnázií až do 66 % v případě absolventů nástavbového studia. Obecně platí, že absolventi středoškolských oborů všeobecného charakteru a méně odborně zaměřených oborů jsou při přijímacím řízení úspěšnější, a to zejména při přijímacím řízení ke studiu na vysokých školách.

V přijímacím řízení ke studiu na vysokých školách souvisí úspěšnost absolventů s poskytovanou úrovní připravenosti pro terciární studium. Proto jsou nejúspěšnější absolventi gymnázií a lyceí. Následuje odstupňovaně úspěšnost absolventů maturitních oborů kategorie M a oborů s odborným výcvikem (kategorie L0), v případě absolventů oborů nástavbového studia je úspěšnost nižší.

Při přijímacím řízení ke studiu na vyšší odborné školy je úspěšnost absolventů všech kategorií vzdělávání na středních školách vyšší než na školy vysoké. To je dáno zejména skutečností, že vyšší odborné školy nekladou na uchazeče o studium tak vysoké nároky a vzhledem ke školnému je volba absolventů uvážlivější.

Obr. 4.1: Podíl přihlášených a přijatých absolventů SŠ hlásících se na vysoké školy a na vyšší odborné školy

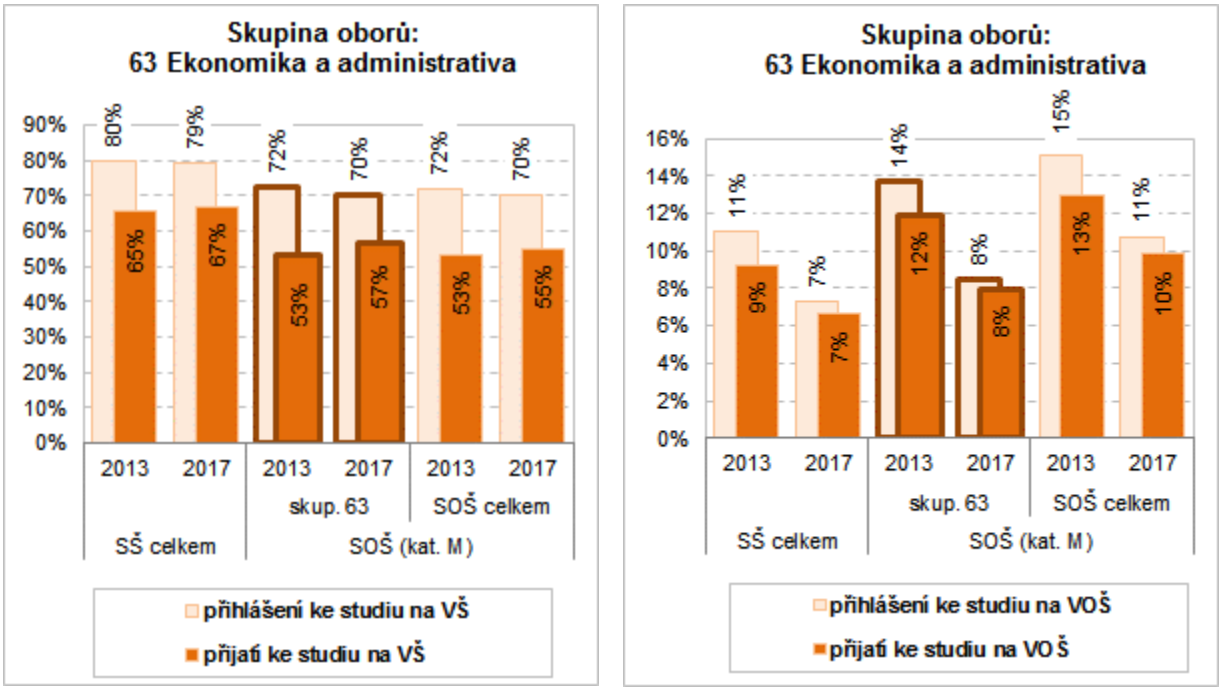

V přihlašování do terciárního studia existují rozdíly mezi kategoriemi vzdělání. Do studia v terciárním vzdělávání se hlásí 74 % absolventů ekonomických oborů středních škol kategorie M, jejich podíl v posledních čtyřech letech mírně klesá. **O studium na vysoké škole projevuje zájem 70 % absolventů ekonomických oborů** středních škol kategorie M, zájem o studium je v posledních čtyřech letech poměrně stabilní (70–71 %). Ke studiu **na vyšších odborných školách se hlásí přes 8 % absolventů** ekonomických oborů.[3]

Uchazeči o studium z řad absolventů ekonomických oborů středních škol kategorie M jsou při přijímacím řízení poměrně úspěšní, ke studiu na vysoké školy je přijato 81 % uchazečů a ke studiu na vyšší odborné školy 94 % z těch, kteří se dostaví k přijímacímu řízení. Oproti úspěšnosti absolventů technických oborů je úspěšnost absolventů oboru ekonomika a administrativa o něco nižší. Nižší úspěšnost je dána zejména jinou skladbou oborů, na které se absolventi hlásí, absolventi ekonomických oborů se ve větší míře hlásí ke studiu ekonomických oborů, u kterých je větší převis poptávky.

Celkem je ke studiu v terciárním vzdělávání **přijato 65 % absolventů** oboru ekonomika a administrativa kategorie M, z toho do **vyšších odborných škol 8 %** (tento podíl klesl) a k **vysokoškolskému studiu 57 %** (jejich podíl narostl).

---

[3] Někteří absolventi se hlásili na vyšší odborné školy i na vysoké školy. Proto součet absolventů hlásících se do terciárního studia neodpovídá pouhému součtu absolventů hlásících se na VOŠ a absolventů hlásících se na VŠ.

Tab. 4.1: Nejčastější obory, do kterých jsou maturanti skupiny oborů Ekonomika a administ. přijati

Do jakých oborů vzdělání jsou absolventi nejčastěji přijati?		63 Ekon. a administrat. kat. M	
		2013	2017
Přechod na VŠ	62 Ekonomie	62,7% (1.)	66,8% (1.)
	75 Pedagogika,učit.,soc.péče	5,6% (2.)	6,8% (2.)
	67 Sociální vědy	5,1% (3.)	4,8% (3.)
Přechod na VOŠ	63 Ekonomika a administrat.	41,6% (1.)	34,5% (1.)
	75 Pedagogika,učit.,soc.péče	14,1% (2.)	20,5% (2.)
	68 Právo,právní činnost	13,0% (3.)	14,7% (3.)

Uchazeči z řad absolventů ekonomických oborů kategorie M si při vstupu do terciárního vzdělávání vybírají zejména studium v oborech obdobného zaměření, tedy v oborech ekonomie a ekonomie a administrativa**.** V porovnání s absolventy ostatních oborů kategorie M se navíc častěji hlásí ke studiu dalších společenských oborů. Dvě třetiny absolventů ekonomických oborů, kteří se hlásí ke studiu na VŠ, si volí obor z Ekonomie, 6,8 % obory z oblasti pedagogiky, učitelství a sociální péče a 4,8 % obory z oblasti sociálních věd. Pokud se absolventi těchto oborů hlásí ke studiu na vyšší odborné školy, více než třetina z nich (34,5 %) si volí opět ekonomiku a administrativu, dále si volí obory pedagogiky, učitelství a sociální péče a obory práva a právní činnosti (viz tab. 4.1).

Další informace, souhrny i metodologie k tématu přechodu absolventů škol do terciárního vzdělávání a neúspěšnosti jejich studia na vysokých školách jsou uvedeny na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** → v podkapitole **Přechod absolventů SŠ do terciéru**. Najdete zde porovnání úspěšnosti absolventů při přechodu na vyšší odborné a vysoké školy mezi jednotlivými skupinami oborů vzdělání, a to i podle kategorie vzdělání.

Informace v této kapitole vycházejí z publikací:

VOJTĚCH, J., KLEŇHA, D.: *Přechod absolventů středních škol do terciárního vzdělávání – 2017/18*. Praha: NÚV, 2018. 58 stran, dostupné na http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-152.

PIKÁLKOVÁ, S., VOJTĚCH, J., KLEŇHA, D.: *Úspěšnost absolventů středních škol ve vysokoškolském studiu, předčasné odchody ze vzdělávání – 2014*. Praha: NÚV, 2014. 58 stran, dostupné na http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-95.

5. Shoda vzdělání a zaměstnání u absolventů

V této kapitole se podíváme na strukturu zaměstnanosti absolventů podle profesního členění. **Pojem absolvent zde přitom bude představovat mladého člověka ve věku 20 až 24 let.** Analyzované údaje vycházejí z VŠPS, prováděného Českým statistickým úřadem. Na základě odborného porovnání dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání lze z těchto dat získat také strukturu zaměstnanosti absolventů podle toho, jak moc se jejich vzdělání blíží vykonávanému zaměstnání – jedná se o určení tzv. shody mezi vzděláním a vykonávaným zaměstnáním.

5.1 Zaměstnanost mladých absolventů podle seskupení povolání

V roce 2016 bylo ve věku 20–24 let zaměstnáno celkem 197 tisíc absolventů středního odborného vzdělání, z nich téměř 28 tisíc tvořili absolventi ekonomických oborů středního vzdělání s maturitní

zkouškou. To znamená, že mezi zaměstnanými absolventy s maturitním vzděláním ve věku 20–24 let tvořili 28,4 % ti, co absolvovali některý z oborů vzdělání skupiny **63 Ekonomika a administrativa**. Mezi lety 2013 a 2016 došlo celkově ke snížení počtu zaměstnaných absolventů s maturitním vzděláním (ve věku 20–24 let) z téměř 140 tisíc v roce 2013 až na 98 tisíc v roce 2016 (pokles o téměř 30 %). Pokles počtu zaměstnaných absolventů maturitních ekonomických oborů vzdělání byl pomalejší (ve sledovaném období jejich počet klesl pouze o 6,1 %).

Tab. 5.1: Počet pracujících absolventů s vyučením a maturitou ve věku 20–24 let

Absolventi	Vyučení	Maturanti		Vyu+MZ
20-24 let	Celkem	Skup. 63	Celkem	Celkem
2013	101 047	29 677	139 557	240 604
2016	98 904	27 862	98 151	197 055
rozdíl	-2 143	-1 815	-41 406	-43 549
změna (%)	**-2,1%**	**-6,1%**	**-29,7%**	**-18,1%**

Obr. 5.1: Struktura pracujících absolventů s maturitou ve věku 20–24 let z hlediska profesního členění

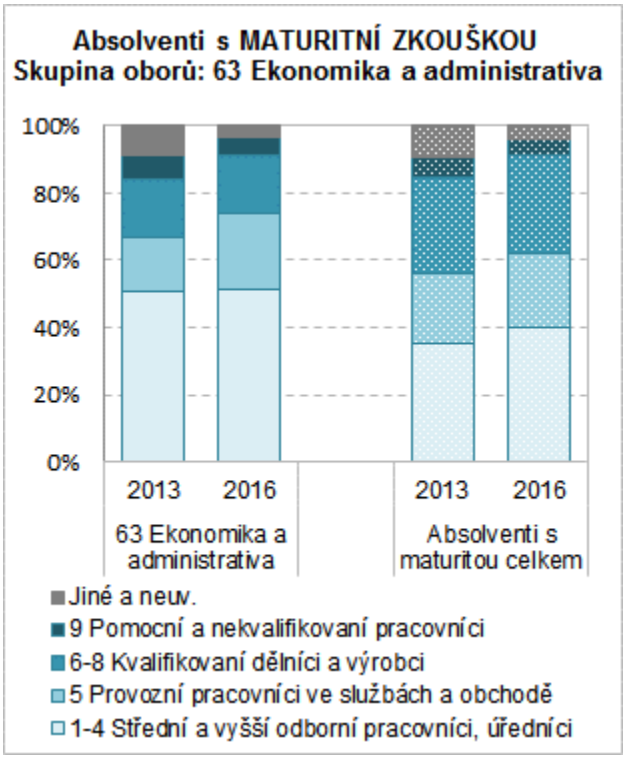

Absolventi ekonomických oborů s maturitní zkouškou nejčastěji pracují ve skupinách profesí **Střední a vyšší odborní pracovníci, úředníci** (51,6 %). Další část (22,6 %) pracuje jako **Provozní pracovníci ve službách a obchodě**. Uplatnění téměř tří čtvrtin absolventů ekonomických oborů s maturitní zkouškou tedy odpovídá charakteru jejich vzdělání. Ve srovnání s rokem 2013 se zvýšil podíl těchto absolventů pracujících jako Provozní pracovníci ve službách a obchodě.

Vzhledem ke zmíněnému zrušení výuky ekonomických oborů s výučním listem je počet pracujících vyučených absolventů (ve věku 20–24 let) v ekonomických oborech nulový. Z tohoto důvodu nebyly u této skupiny absolventů zjišťovány podrobnosti o shodě mezi jejich dosaženým vzděláním a jejich zaměstnáním.

5.2 Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání

Na základě dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání došlo k rozdělení zaměstnaných do čtyř skupin – úplná shoda, částečná shoda, dílčí neshoda a hrubá neshoda. Pro posouzení toho, jaký podíl zaměstnaných absolventů pracuje zcela mimo svůj obor, je vypovídající právě hodnota hrubé neshody.

Vyučení celkem (bez věkového rozlišení) v roce 2016 dosahují poměrně vysokých hodnot úplné shody (46 %), u absolventů ve věku 20–24 let je to téměř 49 %. Na druhé straně je vysoký také podíl těch, kteří pracují v hrubé neshodě se svým získaným vzděláním (40 %, u absolventů 38 %).

Vzhledem k tomu, že ve skupině 63 Ekonomika a administrativa nejsou k situaci mladých absolventů zdravotnických oborů s výučním listem ve věku 20–24 let k dispozici potřebná data, je

možné zde hodnotit pouze situaci vyučených v této skupině oborů celkem, bez rozlišení věku. Ti vykazují vysokou míru hrubé neshody – až 51,6 % z nich pracuje na pozicích, které jsou v hrubé neshodě s jejich vzděláním.

Obr. 5.2 a 5.3: Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání – struktura absolventů (2016)

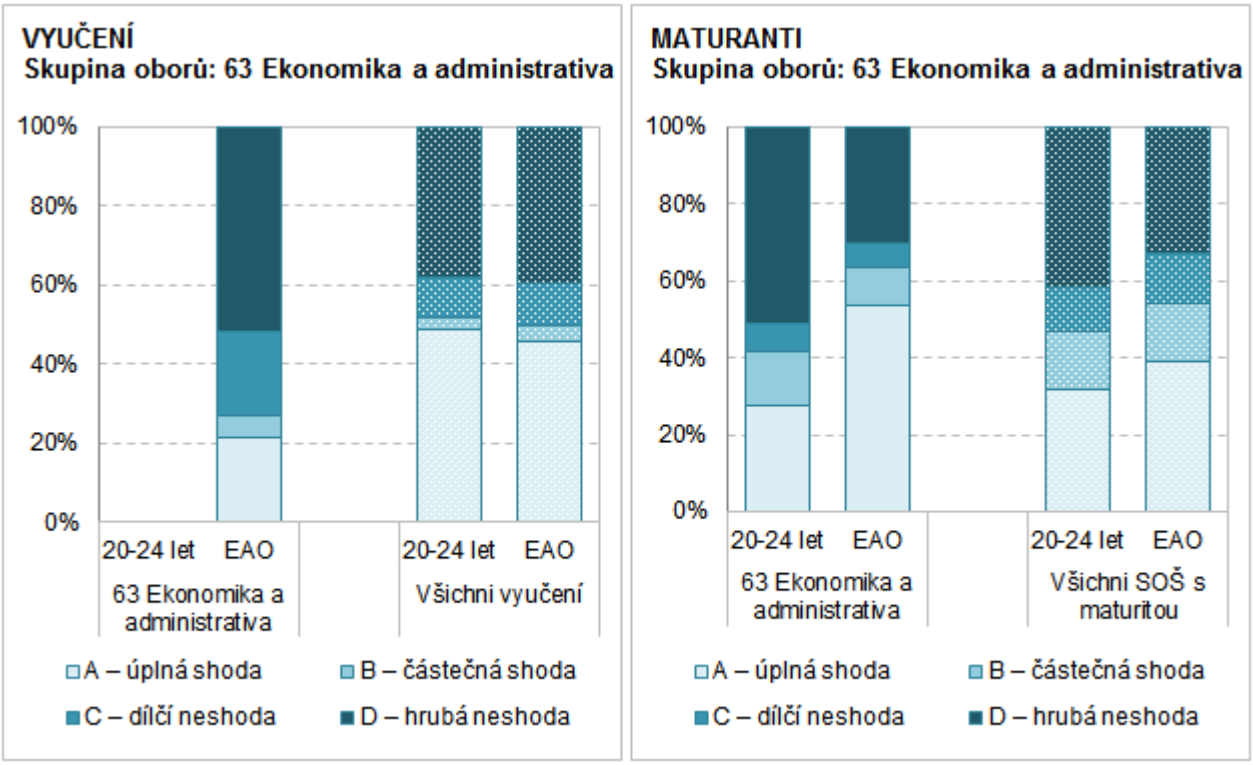

Pozn.: EAO = ekonomicky aktivní obyvatelstvo; bližší označení kategorií A – úplná shoda, B – částečná shoda, C – dílčí neshoda, D – hrubá neshoda lze najít v níže uvedených odkazech.

Na **maturitní úrovni** se shoda mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním posuzuje obtížněji, protože klasické maturitní vzdělávání nesměřuje tak jednoznačně k uplatnění v konkrétních skupinách profesí, a tudíž jsou hranice pro určování shody volnější. Proto mezi maturanty na trhu práce najdeme více zastoupeny také ty, kteří pracují v částečně shodě či dílčí neshodě s vystudovaným oborem vzdělání, než je tomu u vyučených.

Ve skupině oborů **63 Ekonomika a administrativa** dosahuje podíl **maturantů** (všech, bez věkového rozlišení), kteří pracují **v úplné nebo částečné shodě** s vystudovaným oborem, celkem 63,4 % (z toho 53,8 % v úplné shodě), naopak téměř 30,3 % jich pracuje v hrubé neshodě se svým vzděláním. **Absolventi ekonomických oborů vzdělání s maturitou** (ve věku 20–24 let) pracují **v úplné nebo částečné shodě** se získaným vzděláním v menší míře, pouze ve **41,4 %** případů (konkrétněji 27,7 % těchto absolventů pracuje v úplné shodě se svým vzděláním a 13,7 % v částečné shodě), další 7,8 % z nich je pak zaměstnáno alespoň v dílčí neshodě mezi vzděláním a zaměstnáním a **zcela mimo svůj obor** pracuje **téměř 50,8 %** těchto **absolventů**.

Tab. 5.2: Podíl absolventů, jejichž zaměstnání je zcela odlišné od získaného vzdělání

% hrubá neshoda	Vyučení (20-24 let)		Maturanti (20-24 let)	
	Skup. 63	Všichni vyučení	Skup. 63	Všichni maturanti
2013	-	33,8%	54,6%	41,3%
2016	-	**37,9%**	**50,8%**	**41,5%**

Další informace, souhrny i metodologie k tématu shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním jsou uvedeny na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Využití vzdělání** → v podkapitole **Shoda vzdělání a zaměstnání**. Najdete zde porovnání shody mezi jednotlivými skupinami oborů vzdělání, a to pro kategorie zaměstnaných absolventů **ve věku 20–29 let** – zvlášť pro vyučené a pro maturanty.

Informace v této kapitole vycházejí z publikací:

DOLEŽALOVÁ, G.: *Shoda dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání – 2013*. Praha: NÚV, 2014. 40 stran, http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-99 a

DOLEŽALOVÁ, G.: *Shoda dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání – 2016*. Praha: NÚV, 2017. 40 stran, http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-144.

6. Pohled absolventů škol na své uplatnění v oboru

Předchozí kapitola se věnovala posouzení shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním, které vycházelo z odborného porovnání údajů o vzdělání a o vykonávané profesi mezi zaměstnanými osobami. Teď se na podobnou problematiku podíváme z pohledu absolventů. Představíme si totiž některé výsledky dotazníkového šetření mezi žáky posledních ročníků středních odborných škol. Dotazování se zaměřilo na otázky, jak si žáci vybírali svůj obor a jak byli s volbou oboru spokojeni. Dále zjišťovalo celkové hodnocení získaného vzdělání i kompetencí, silné a slabé stránky přípravy a rovněž další studijní a pracovní záměry budoucích absolventů, zejména v tom, zda se chtějí uplatnit ve svém oboru. Vzhledem k tomu, že poměrně vysoký podíl absolventů odchází pracovat mimo svůj obor, byla zjišťována i aktuální situace v oborech osobních a provozních služeb a specifické důvody, které vedou k odchodu absolventů z tohoto oboru.

Prezentované výsledky vycházejí z dotazníkového šetření žáků posledních ročníků středních odborných škol, které bylo realizováno v průběhu roku 2015 v Národním ústavu pro vzdělávání. Zjištění ukazuje situaci mladých lidí v závěru studia na střední škole, tedy v období těsně před vstupem na trh práce nebo do terciárního vzdělávání.[4]

[4] *Výběr vzorku byl proveden jako stratifikovaný, a to z hlediska kategorie vzdělání i skupin oborů, a do průzkumu se zapojily celkově téměř 3 tisíce žáků posledních ročníků učebních i maturitních oborů, z toho 404 žáků ekonomických oborů.*

6.1 Ekonomika a administrativa – MATURITNÍ OBORY

Motivace k volbě oboru

Žáci si volí obor ze skupiny Ekonomika a administrativa nejčastěji z důvodu zájmu o tento obor, v porovnání s ostatními obory je ovšem tento důvod zastoupen mírně podprůměrně (75 % oproti 82 %). Naopak žáci si nadprůměrně často vybrali tento obor z důvodu očekávaného dobrého finančního ohodnocení (70 % oproti 61 %). Dalším důvodem volby oboru je snadné uplatnění na trhu práce (69 % odpovídá průměru) a blízkost školy (60 % oproti 55 % v průměru). Přibližně 14 % si vybralo tento obor jako náhradní, protože nebyli přijati do jiného obou (oproti 10 % v průměru).

Obr. 6.1: Důvody volby oboru (v % kladných odpovědí)

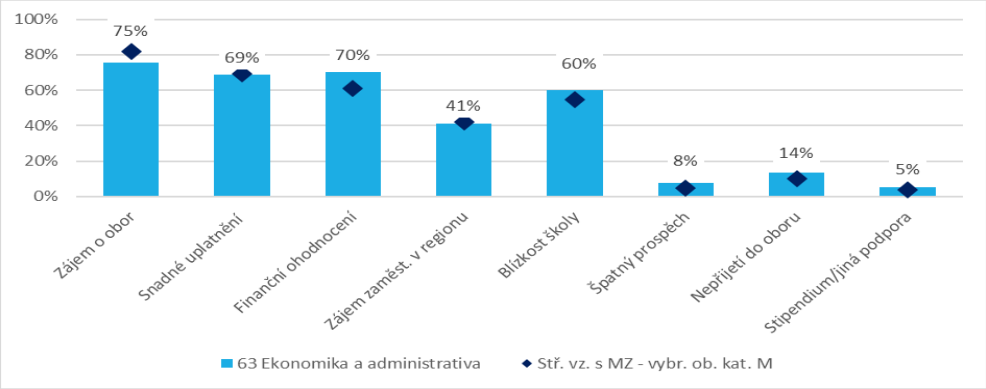

Původní zájem o obor

Původní zájem žáků o tento obor byl mírně nižší. Přibližně 30 % obor původně rozhodně chtělo a 47 % spíše chtělo studovat, naopak 18 % uvedlo, že obor spíše studovat nechtěli a 4 % původně neměla o obor vůbec zájem.

Kdo ovlivnil žáky při výběru oboru?

Pro studium ekonom. oborů se, stejně jako u jiných oborů, rozhodovali žáci převážně sami (85 % oproti 82 % v průměru). Rodiče ovlivnili rozhodování asi 56 % z nich a kamarádi měli vliv na 28 % žáků. Lidé z praxe měli spíše menší vliv (19 % oproti 24 % v průměru), dále se na přibližně průměrné úrovni do rozhodování zapojili poradci ve školách (10 %) a rovněž jiní učitelé nebo poradci v pedagogicko-psychologické poradně (8 %).

Míra identifikace s oborem

Míra identifikace s oborem je na úrovni průměru. Ze žáků maturitních ekonomických oborů by si tento obor zvolilo asi 61 %, zatímco 39 % by dalo přednost jinému oboru.

Obr. 6.2: Opakovaná (hypotetická) volba oboru (v % odpovědí)

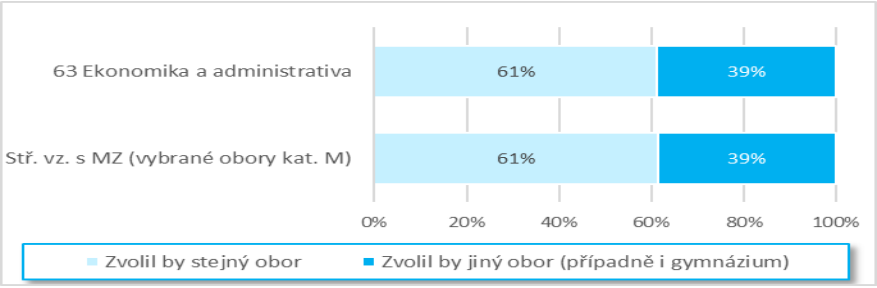

Důvody volby jiného oboru

Nejfrekventovanějším důvodem, proč by si žáci těchto oborů raději zvolili jiný obor, je zájem o více praktickou výuku (25 % oproti 23 %) a ztráta zájmu o obor (23 % oproti 22 %). Dále by si žáci zvolili jiný obor, protože tento obor původně studovat nechtěli (15 % oproti 9 %), a z důvodu obtížného hledání zaměstnání v oboru (14 % oproti 12 %).

Hodnocení studia a úrovně získaných kompetencí

Procento žáků spokojených s celkovou úrovní vzdělání ve skupině Ekonomika a administrativa je poměrně vysoké, dosahuje 92 % oproti průměru 87 %. Lehce nad průměrem je i procento žáků spokojených s úrovní všeobecných znalostí (86 % oproti 82 %). I spokojenost s ostatními kompetencemi je lehce nad průměrem nebo se pohybuje v blízkosti průměru. S odbornými teoretickými znalostmi je rozhodně nebo spíše spokojeno kolem 90 % těchto žáků, s úrovní praktických dovedností asi 78 % z nich. Dobře je hodnocena i úroveň cizího jazyka; spokojeno je 80 % žáků posledních ročníků.

Obr. 6.3: Hodnocení získaných kompetencí (v % odpovědí rozhodně dobře + spíše dobře)

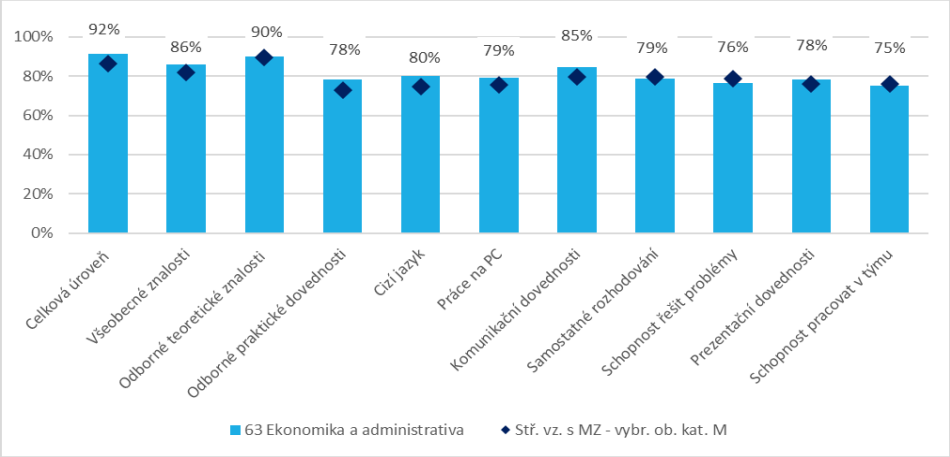

Pracovní a studijní záměry

Z ekonomických oborů chce vstoupit po ukončení střední školy do zaměstnání (v rámci vzorku) asi 29 % budoucích absolventů. Přibližně 64 % chce pokračovat v denním studiu a 10 % zvažuje jako jednu z možností i dálkové studium. Jak zájem o uplatnění v zaměstnání, tak i studijní plány zhruba odpovídají průměrným hodnotám. Mírně vyšší (15 % oproti 11 %) je podíl těch, kteří by rádi studovali v zahraničí. Ani v ostatních plánech se absolventi ekonomických oborů příliš neliší od průměru. Přibližně 9 % uvažuje o práci jako OSVČ, 29 % předpokládá, že si bude přivydělávat krátkodobými brigádami, 19 % dlouhodobými brigádami na DPP nebo DPČ, 20 % uvažuje o brigádě v zahraničí a 13 % o případné dlouhodobé práci v zahraničí.

Ze žáků ekonomických oborů chce v terciárním vzdělávání studovat stejné oborové zaměření asi 28 % žáků a 24 % chce studovat příbuzný obor. Relativně vysoké procento – kolem 24 % se chce věnovat studiu jiného oboru. Přibližně 25 % zatím o žádné formě studia neuvažuje.

Budoucí absolventi ekonomických oborů se cítí být pro studium VŠ nebo VOŠ poměrně dobře připraveni. Asi 11 % uvádí, že jsou připraveni velmi dobře a 76 % je připraveno spíše dobře. Jen asi 10 % hodnotí svoji připravenost jako spíše špatnou a 3 % jako velmi špatnou.

Zájem pracovat v oboru

Obr. 6.4: Zájem žáků pracovat v oboru (v % odpovědí)

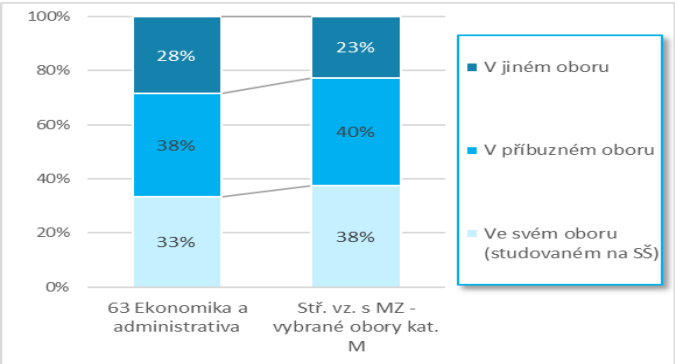

Zájem žáků ekonomických oborů pracovat ve svém oboru je zhruba na úrovni průměru. Přímo v oboru se chce uplatnit 33 % (oproti 38 % v průměru), v příbuzném oboru 38 % (oproti 40 % v průměru). Celkově chce odejít mimo obor asi 28 % žáků (oproti 23 % v průměru).

Důvody zájmu pracovat mimo obor

Nejčastějšími důvody, proč žáci ve skupině Ekonomika a administrativa nechtějí pracovat v oboru, je podobně jako v jiných skupinách ztráta zájmu o obor (19 % oproti 16 % v průměru). K dalším důvodům patří nezájem zaměstnavatelů o absolventy (15 % oproti 9 % v průměru) a původní nezájem žáků o obor a práci v něm (14 % oproti 11 % v průměru).

Hodnocení možnosti získání zaměstnání v oboru

Žáci ve skupině Ekonomika a administrativa hodnotí možnost získání zaměstnání v oboru mírně podprůměrně. Jen asi 8 % se domnívá, že možnosti získání zaměstnání jsou velmi dobré, 56 % je hodnotí jako spíše dobré, 30 % jako spíše špatné a 6 % jako velmi špatné.

Další informace, souhrny i metodologii k tématu můžete najít v následujících publikacích:

TRHLÍKOVÁ, J.: *Přechod absolventů středních škol na trh práce – II. Etapa* - vybrané skupiny maturitních a učebních oborů. Praha: NÚV, 2019. 52 stran,
dostupné na https://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-166,

TRHLÍKOVÁ, J.: *Přechod absolventů středních škol na trh práce – II. etapa – srovnání situace absolventů učebních a maturitních oborů 3 roky od ukončení střední školy*. Praha: NÚV, 2018. 56 stran,
dostupné na https://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-153,

TRHLÍKOVÁ, J.: *Přechod absolventů středních škol na trh práce – Vzdělávací a profesní dráha absolventů SOŠ (Analýza rozhovorů)*. Praha: NÚV, 2017. 67 stran,
dostupné na https://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-148,

TRHLÍKOVÁ, J.: *Přechod absolventů středních škol na trh práce – III. etapa – šetření 2015*. Praha: NÚV, 2016. 39 stran,
dostupné na https://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-135,

TRHLÍKOVÁ, J.: *Přechod absolventů středních škol na trh práce. I. etapa – šetření 2015. Profily vybraných skupin učebních a maturitních oborů.* Praha: NÚV, 2016. 55 stran,
dostupné na http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-134,

TRHLÍKOVÁ, J.: *Přechod absolventů středních škol na trh práce. I. etapa – šetření 2015. Srovnání vybraných skupin učebních a maturitních oborů*. Praha: NÚV, 2016. 55 stran,
dostupné na http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-133,

TRHLÍKOVÁ, J.: *Přechod absolventů středních škol na trh práce. I. etapa. Srovnání situace absolventů učebních a maturitních oborů.* Praha: NÚV, 2015. 53 stran,
dostupné na http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-128.

Stručné výtahy a souhrny k tématu přechodu absolventů na trh práce z pohledu samotných absolventů jsou uvedeny také na www.infoabsolvent.cz v sekci Absolventi a trh práce → v záložce **Využití vzdělání** → v podkapitole Využívají absolventi škol své vzdělání? nebo v záložce **Vzdělávání a volba oboru** → v podkapitolách Volba úrovně vzdělávání, Volba a vztah k oboru a Hodnocení vzdělání (informace o spokojenosti absolventů s výběrem oboru a se získanými kompetencemi).

7. Potřeby a názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol

V této kapitole budou představeny dílčí výsledky z dotazníkového šetření mezi zaměstnavateli, v němž byly zjišťovány jejich personální potřeby, jejich názory na připravenost absolventů škol pro pracovní uplatnění či postoje k přijímání a nepřijímání absolventů škol. Uvedené výsledky se vztahují jen k těm zaměstnavatelům, jejichž působení souvisí převážně s oblastí osobních a provozních služeb.

7.1 Požadované dovednosti u absolventů ze strany zaměstnavatelů

► Klíčové dovednosti, nebo odbornost?

Pro plynulý přechod absolventů ze škol na trh práce je důležité, aby absolventi byli připraveni na zásadní požadavky a potřeby budoucích zaměstnavatelů, a jejich znalosti, schopnosti a dovednosti (tzv. kompetence) také co nejvíce odpovídaly očekáváním potenciálních zaměstnavatelů. Kompetence lze přitom rozdělit na profesní a klíčové.

Profesní kompetence jsou úzce svázány s konkrétní odborností a jejich zvládnutí umožňuje, případně usnadňuje výkon určitých profesí či povolání. **Klíčové kompetence** jsou pojímány jako kombinace znalostí, dovedností a postojů, které všichni potřebují ke svému osobnímu naplnění.

Z výsledků šetření vyplývá, že zaměstnavatelé v oblasti zdravotnictví **u svých zaměstnanců** nejčastěji **upřednostňují vyváženost mezi profesními a klíčovými dovednostmi**. Obecně s tím, jak získávají na významu kvalifikace přesahující jednotlivé profese a jak se mění i požadavky na práci, roste i důraz kladený na klíčové kompetence. Jejich zvládnutí přispívá k větší flexibilitě pracovníků, tzn. k jejich schopnosti vykonávat rozličné odborné úkoly nebo měnit bez větších problémů různé profese, a napomáhá slaďovat schopnosti pracovníků s požadavky kladenými ze strany zaměstnavatele.

Obr. 7.1: Preference zaměstnavatelů mezi profesními a klíčovými dovednostmi při přijímání nových pracovníků

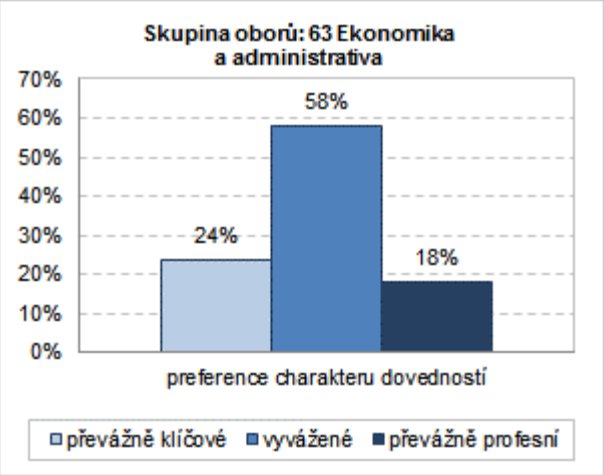

Obr. 7.2: Míra šířky profesního záběru vhodná u nových pracovníků vzhledem k důležitosti pro firmu zaměstnavatele

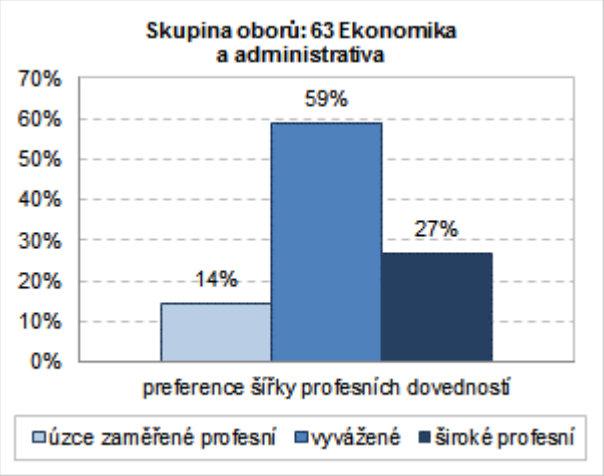

► Hluboké a úzké profesní dovednosti, nebo široké profesní dovednosti?

V reakcích zaměstnavatelů mírně převažovaly odpovědi preferující spíše široké profesní dovednosti nad odpověďmi odpovídajícími úzkým a hlubokým profesním dovednostem. **Hodnota celkového průměru 3,73** vypovídá o **větším důrazu** kladeném na **široké profesní dovednosti** (střed tvořila na škále hodnota 3,5).

► Kompetence, které zaměstnavatelé považují za důležité

Nároky zaměstnavatelů souvisejí s dosaženým vzděláním pracovníků, tzn., že **s rostoucí úrovní vzdělání přikládají zaměstnavatelé jednotlivým kompetencím větší význam**. Za nejdůležitější znalosti, dovednosti a schopnosti zaměstnavatelé z odvětví **Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel, Profesní, vědecké a technické činnosti a činnosti v oblasti nemovitostí a Peněžnictví a pojišťovnictví** označili:

- ochotu učit se,
- čtení a porozumění pracovním instrukcím,
- schopnost nést odpovědnost,
- schopnost řešit problém.

Firmy působící v uvedených ekonomických odvětvích se k vyučeným vyjadřovaly v malé míře (42 % uvedlo, že je nedokážou hodnotit), což je pochopitelné, protože pokud vyučené zaměstnávají, tak ne na odborných pozicích.

Na **zaměstnance se středním odborným vzděláním s maturitou** jsou kladeny vyšší nároky. Souvisí to s charakterem pracovních pozic, které bývají obsazovány těmito pracovníky. Jde o pozice, které jsou spojeny s požadavky na větší samostatnost, zodpovědnost, schopnost se rozhodovat a řešit problém. Největší důraz je kladen na **čtení a porozumění pracovním instrukcím** a **ochotu učit se**, dále na **komunikační schopnosti** a **zběhlost v používání výpočetní techniky.**

Obr. 7.3: Důležitost klíčových kompetencí podle zaměstnavatelů *(v % odpovědí, 2012)*

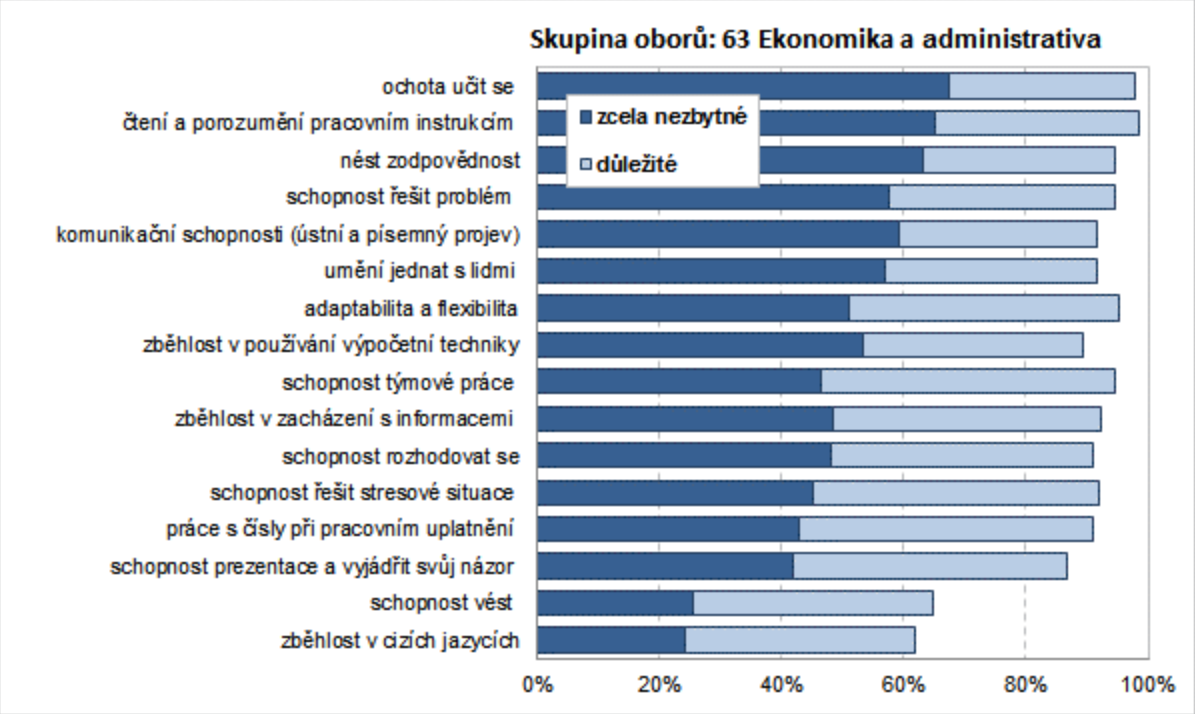

Pozn.: Řazeno podle váženého průměru, tj. celkové důležitosti.

Nejvyšší úroveň vybavenosti klíčovými kompetencemi očekávají zaměstnavatelé od ***pracovníků s vysokoškolským vzděláním***. Všechny klíčové kompetence hodnotí v případě vysokoškoláků jako zcela nezbytné nebo důležité. Nejvíce jsou zdůrazňovány **schopnost řešit problém, schopnost nést zodpovědnost** a **komunikační schopnosti**, dále také **ochota učit se** a **čtení a porozumění pracovním instrukcím**. Za relativně nejméně důležité kompetence označili zaměstnavatelé zběhlost v cizích jazycích a schopnost vést.

Informace o tom, jak zaměstnavatelé hodnotí důležitost vybraných klíčových kompetencí, naleznete na stránce Důležitost kompetencí pro zaměstnavatele v jednotlivých sektorech národního hospodářství na www.infoabsolvent.cz, údaje jsou uvedeny na úrovni sektorů, ve kterých zaměstnavatelé převážně působí.

▸ Klíčové kompetence, na jejichž rozvoj by se měly školy více zaměřit

Zaměstnavatelé měli možnost vyjádřit se také k tomu, na jaké klíčové kompetence by se podle nich měly školy více zaměřit. I když se předpokládá, že v odpovědích zaměstnavatelů se promítnou

právě jejich vlastní zkušenosti, odpovědi se nemusejí vztahovat jenom k danému odvětví, v němž firmy působí.

Firmy působící ve výše uvedených odvětvích doporučují při ***vzdělávání vyučených*** více zaměřit pozornost na rozvoj schopnosti **ochoty učit se, číst a porozumět pracovním instrukcím** a **nést zodpovědnost**. Další výrazný podíl zaměstnavatelů požaduje zlepšení přípravy směřující k rozvoji **schopnosti řešit problém**.

Tab. 7.1: Klíčové kompetence, na jejichž rozvoj by se měly školy více zaměřit *(v % odpovědí, 2012)*

klíčové kompetence	vyučení	střední s maturitou	VŠ	celkem
nést zodpovědnost	**43,3%**	**63,4%**	**55,4%**	**54,0%**
umění jednat s lidmi	37,5%	54,9%	**58,9%**	**50,4%**
komunikační schopnosti (ústní a písemný projev)	35,3%	**62,9%**	52,7%	**50,3%**
schopnost řešit problém	37,9%	**62,1%**	49,6%	49,9%
schopnost řešit stresové situace	33,9%	51,8%	**54,5%**	46,7%
ochota učit se	**47,8%**	52,2%	37,9%	46,0%
schopnost prezentace a vyjádřit svůj názor	32,6%	51,8%	51,3%	45,2%
schopnost rozhodovat se	30,4%	53,6%	49,1%	44,3%
zběhlost v cizích jazycích	23,7%	54,0%	43,3%	40,3%
čtení a porozumění pracovním instrukcím	**46,4%**	43,8%	28,6%	39,6%
schopnost týmové práce	29,0%	46,4%	40,6%	38,7%
zběhlost v zacházení s informacemi	29,5%	47,3%	35,7%	37,5%
práce s čísly při pracovním uplatnění	29,9%	43,8%	31,7%	35,1%
adaptabilita a flexibilita	25,4%	42,9%	36,6%	35,0%
zběhlost v používání výpočetní techniky	25,9%	38,8%	30,8%	31,8%
schopnost vést	12,1%	32,1%	47,3%	30,5%
jiné	5,8%	7,1%	6,3%	6,4%

Nejvyšší požadavky na rozvoj klíčových dovedností mají zaměstnavatelé u ***studentů maturitních oborů***, z čehož se dá usoudit, že právě u absolventů maturitních oborů spatřují největší nedostatky v této oblasti. Deklarována je zejména potřeba zaměřit více pozornosti na rozvoj schopnosti **nést zodpovědnost, komunikačních schopností** a **schopnosti řešit.** Pozornost doporučují zaměřit i na rozvoj **umění jednat s lidmi, zběhlosti v cizích jazycích** a **schopnosti rozhodovat se**.

V případě ***vysokoškoláků*** figuruje na předních místech nutnost většího rozvoje schopnosti **umění jednat s lidmi, nést zodpovědnost** a **schopnost řešit stresové situace**. Značný důraz je kladen také na rozvoj **komunikačních schopností** a **schopnosti prezentace a vyjádření svého názoru**.

7.2 Charakteristiky přijímání absolventů do zaměstnání z pohledu zaměstnavatelů

► Kritéria ovlivňující přijetí pracovníka s praxí a absolventa

Zaměstnavatelé působící v oblasti ekonomických činností a velkoobchodu kladou při **přijímání absolventů** největší důraz na:

- zájem o práci a chuť pracovat
- ochotu dále se vzdělávat
- pracovní nasazení
- komunikativnost

V případě pracovníků s pracovními zkušenostmi rozhoduje především charakter předchozí praxe a profesní zkušenosti, pracovní nasazení a zájem o práci. Na požadované vzdělání kladou firmy větší důraz v případě absolventů, u pracovníků s praxí je již důležitější předchozí praxe než vzdělání.

Tab. 7.2: Kritéria pro přijetí zaměstnanců *(podíl získaných odpovědí, 2012)*

Kritéria pro přijetí zaměstnanců (podíl firem s tímto požadavkem)			
u absolventů		**u pracovníků s praxí**	
zájem o práci, chuť pracovat	89,0%	předchozí praxe, profesní zkušenosti	86,0%
ochota dále se vzdělávat	82,5%	zájem o práci, chuť pracovat	79,0%
pracovitost, pracovní nasazení	75,5%	ochota dále se vzdělávat	78,5%
komunikativnost	71,5%	pracovitost, pracovní nasazení	78,5%
samostatnost	69,5%	komunikativnost	77,0%
důslednost	68,5%	odborná kvalifikace, orientace v oboru	76,0%
flexibilita	67,0%	samostatnost	74,5%
požadované vzdělání	66,5%	ochota nést odpovědnost	73,0%
schopnost týmové práce	64,5%	důslednost	71,0%
ochota nést odpovědnost	61,5%	flexibilita	65,0%
znalost jazyků	57,0%	reference	63,5%
řidičské oprávnění	53,0%	schopnost týmové práce	63,0%
odborná kvalifikace, orientace v oboru	51,5%	řidičské oprávnění	57,0%
reference	27,5%	požadované vzdělání	42,0%
předchozí praxe, profesní zkušenosti	11,5%	znalost jazyků	40,5%
jiné	3,0%	jiné	3,0%

► Proč zaměstnavatelé přijímají absolventy škol?

Většina firem působících v uvedené oblasti se přijímání absolventů nevyhýbá, v některých případech jsou absolventi dokonce preferováni (v 18 %).

Obr. 7.4: Důvody přijímání absolventů škol z pohledu zaměstnavatelů (2012)

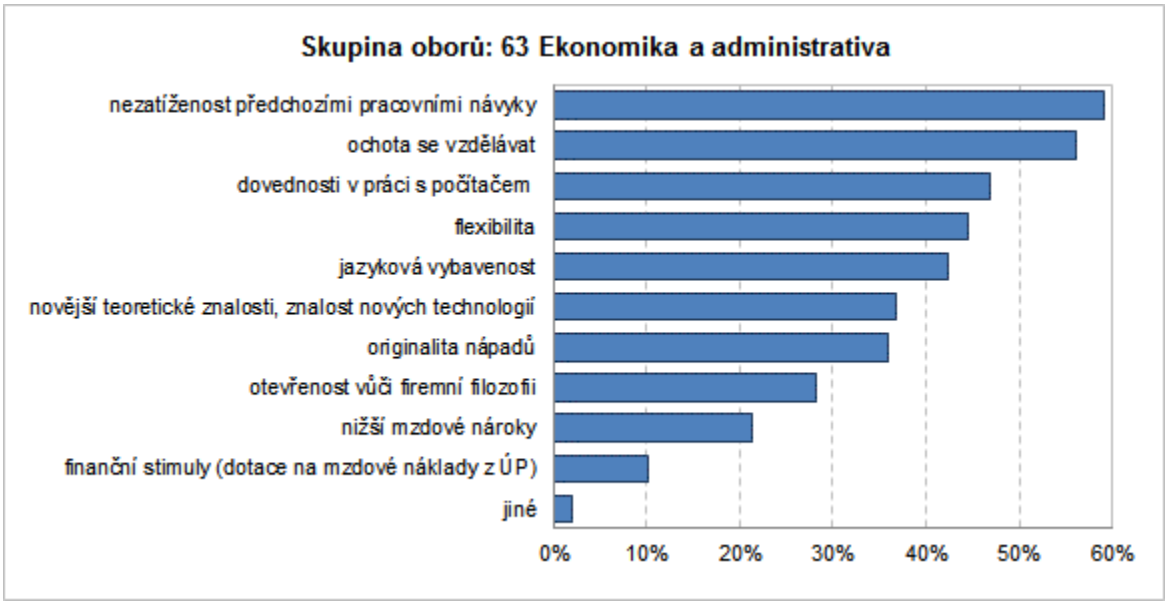

Hlavním důvodem firem pro rozhodnutí přijmout absolventy je jejich **nezatíženost předchozími pracovními návyky** a jejich **ochota dále se vzdělávat**. Zaměstnavatelé oceňují také jejich dovednosti v práci s počítačem, flexibilitu, ale i jejich jazykovou vybavenost a novější teoretické znalosti a znalosti nových technologií. Domnívají se také, že absolventi mají originální nápady.

Méně častými důvody jsou otevřenost vůči firemní filozofii (ochota přijímat názory a postoje dané firmy), nižší mzdové nároky a případné finanční stimuly (dotace na mzdové náklady poskytované úřadem práce).

▸ Jaké jsou důvody nepřijímání absolventů?

Ačkoli významná část firem je otevřená vůči přijímání absolventů, část zaměstnavatelů se přesto absolventům spíše vyhýbá (10 %). Hlavními důvody, proč zaměstnavatelé nepřijímají absolventy, jsou **nereálné představy absolventů o výši mzdy, pracovní době nebo pracovním zařazení**. Část zaměstnavatelů se domnívá, že **na některé pozice ani nelze absolventa přijmout**, protože pro výkon dané profese je nezbytná praxe. Firmy považují za častý důvod k nepřijetí absolventa také **nedostatek praxe a pracovních zkušeností**.

Obr. 7.5: Důvody nepřijímání absolventů škol z pohledu zaměstnavatelů (2012)

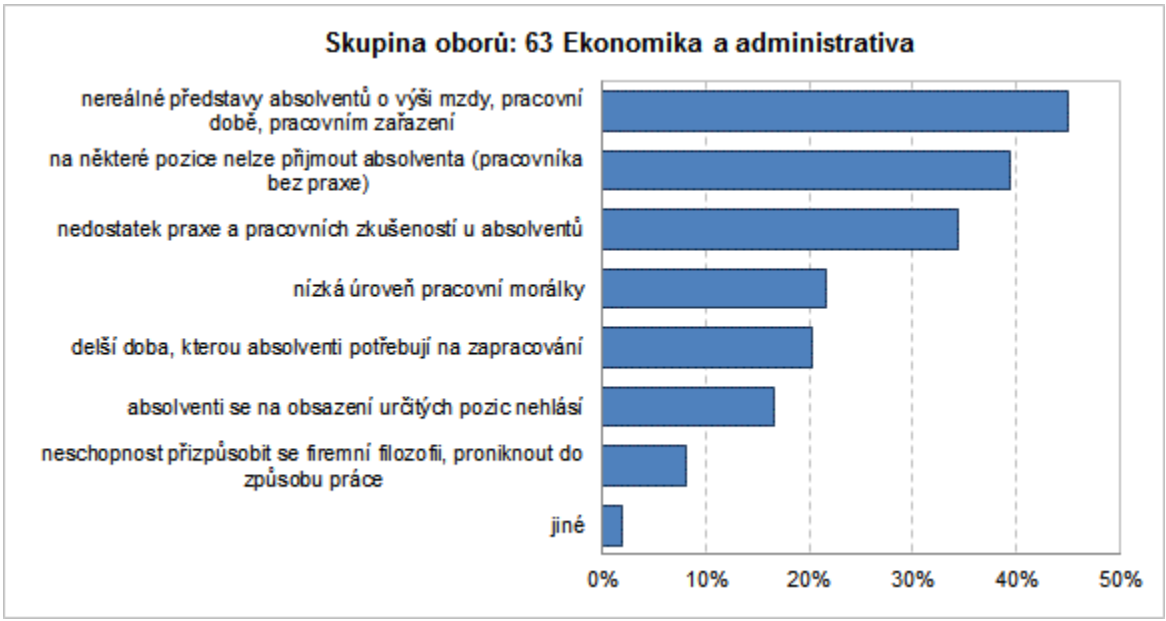

Část zaměstnavatelů má zkušenost s **nízkou úrovní pracovní morálky absolventů**, a z toho důvodu se jejich přijetí spíše vyhýbá. Jako nevýhodu označují i **delší dobu, kterou absolventi potřebují na zapracování**. Objevuje se zde také názor řady zaměstnavatelů, že **absolventi o jisté pracovní pozice nejeví zájem** a nehlásí se na ně. Spíše okrajově se stává, že firma absolventy nepřijme kvůli jejich neschopnosti přizpůsobit se firemní filozofii či proniknout do způsobu práce.

▸ Poptávka po profesích či oborech vzdělání na trhu práce

Nedostatek pracovníků určitých profesí pociťuje 43 % firem z ekonomických odvětví (Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel, Profesní, vědecké a technické činnosti a činnosti v oblasti nemovitostí a Peněžnictví a pojišťovnictví), z toho 87 % se vyjádřilo i konkrétně vyjmenováním profesí či oborů vzdělání, u kterých se potýkají s jejich nedostatkem.

Tab. 7.3: Které profese považují zaměstnavatelé za nedostatkové?

nedostatkové profese či obory vzdělání	počet
účetní, ekonom	9
obchodník, obchodní manažer	9
pracovník IT, výpočetní techniky	9
technik, technický pracovník (obecně)	8
manažer, projektový manažér	5
Obchod	4
obráběč kovů	4
prodavač	4
řemeslník (obecně)	4
strojní mechanik, zámečník	3
kuchař, číšník	3

Firmy nejvíce postrádají **účetní a ekonomy**, **obchodníky a obchodní manažery, pracovníky IT a výpočetní techniky**. Chybí jim ale i **technici** (zde jsou zahrnuté technické profese bez bližší specifikace, tj. nevíme ani oborové zaměření) a **manažeři** (např. projektový).

Zaměstnavatelé byli požádáni, aby se pokusili stanovit obory vzdělání, po kterých bude podle jejich názoru na trhu práce poptávka v dalších letech. Měli možnost vyjádřit se k více oborům, a to nejen z odvětví, v nichž působí. Do jisté míry se zde projevuje přímá vazba mezi oborovým zaměřením firem a profesemi, po kterých bude v příštích letech poptávka.

Tab. 7.4: Které profese/obory považují zaměstnavatelé za perspektivní?

perspektivní profese či obory vzdělání	počet
pracovník IT, výpočetní techniky	58
řemeslník (obecně)	51
technik, technický pracovník (obecně)	49
Strojírenství a strojírenská výroba	22
Management, marketing	17
zedník, obkladač	14
Zdravotnictví, zdravotnický personál	11
účetní, ekonom	10
Obchod	9
instalatér, topenář	9
Chemie	8
lékař	8
obchodník, obchodní manažer	8

Za profese, po kterých bude v příštích letech poptávka, lze podle vyjádření zaměstnavatelů působících v ekonomickém odvětví označit především **pracovníky IT** (uváděno informační technologie, výpočetní technika, programátoři), **řemeslníky** různého charakteru (nebyli přesněji specifikováni, spíše hodnoceni jako kvalitní neboli šikovní), **techniky** (také blíže nespecifikováni) a absolventy **strojírenských oborů**. Zaměstnavatelé předpokládají, že z oblasti ekonomie mají dobré vyhlídky na uplatnění absolventi **Managementu a marketingu**, **účetní, daňoví poradci a ekonomové**.

Informace v této kapitole vycházejí z dotazníkového šetření mezi zaměstnavateli, které uskutečnil Národní ústav pro vzdělávání v rámci projektu VIP Kariéra II – KP v roce 2012.

Výsledky z tohoto šetření byly zpracovány a vydány v publikacích:
DOLEŽALOVÁ, G., VOJTĚCH, J.: *Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – šetření v kvartérním sektoru.* Praha: NÚV, 2014, dostupné na: https://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-92,
ÚLOVEC, M.: *Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – komparační analýza – 2014.* Praha: NÚV, 2014, dostupné na: http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-90.
Další informace, souhrny i metodologie k tématu potřeb zaměstnavatelů jsou uvedeny také na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Požadavky zaměstnavatelů** → v podkapitole **Kompetence důležité pro zaměstnání** a **Charakteristiky přijímání do zaměstnání**.

8. Trh práce a zaměstnanost v ČR a EU

Pro komplexní pohled na potřeby trhu práce je zapotřebí podívat se i na dlouhodobější vývoj zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích či profesních skupinách. Ten totiž dokáže napovědět, jak se může zaměstnanost v dílčím segmentu vyvíjet dál. Národní ústav pro vzdělávání má zpracované obsáhlé studie zaměřené na analýzy změn trhu práce v ČR a EU a nastínění možného vývoje potřeb na trhu práce v ČR.

8.1 Zaměstnanost podle odvětví

Ekonomické a administrativní činnosti jako účetnictví, marketing, nákup atd. jsou subjekty prováděné napříč celým hospodářstvím. Proto **absolventi ekonomických oborů s maturitou pracují v různých odvětvích ekonomiky**. Přesto můžeme vyčlenit některá odvětví, pro která jsou zmíněné činnosti více typické a převažující. Jedná se zejména o odvětví **Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel**, **Profesní, vědecké a technické činnosti a činnosti v oblasti nemovitostí** a **Peněžnictví a pojišťovnictví**.

Z hlediska počtu zaměstnaných osob je největší z nich odvětví **Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel**. Podíl odvětví na celkové zaměstnanosti se v ČR mezi roky 2000 a 2017 snížil z 12,5 % na 11,5 %. Oproti tomu odvětví **Profesní, vědecké a technické činnosti a činnosti v oblasti nemovitostí** zaznamenalo velký rozmach. Podíl tohoto odvětví na celkové zaměstnanosti se v ČR mezi roky 2000 a 2017 zvýšil z 3,6 % na 5,9 %. Personálně nejmenší je odvětví **Peněžnictví a pojišťovnictví**. Podíl odvětví na celkové zaměstnanosti se v ČR mezi roky 2000 a 2014 zvýšil z 2,1 % na 2,4 %, následně ale poklesl na 2,2 % v roce 2017.

Obr. 8.1: Podíl zaměstnaných v odvětví v ČR

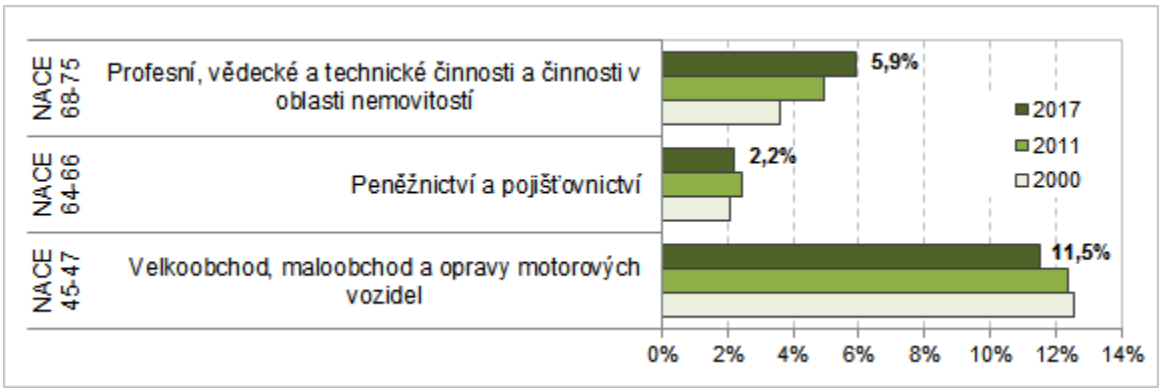

Celkově se tedy podíl zaměstnaných osob v odvětvích zaměřených více na ekonomiku a ekonomické činnosti v období 2000–2017 zvýšil z 18,3 % na 19,7 %. Za tímto růstem počtu zaměstnaných osob však stojí převážně **Profesní, vědecké a technické činnosti a činnosti v oblasti nemovitostí**.

Následující obrázek porovnává podíl tohoto odvětví na celkové zaměstnanosti v jednotlivých zemích EU28.

Obr. 8.2: Podíl zaměstnaných v odvětvích v zemích EU

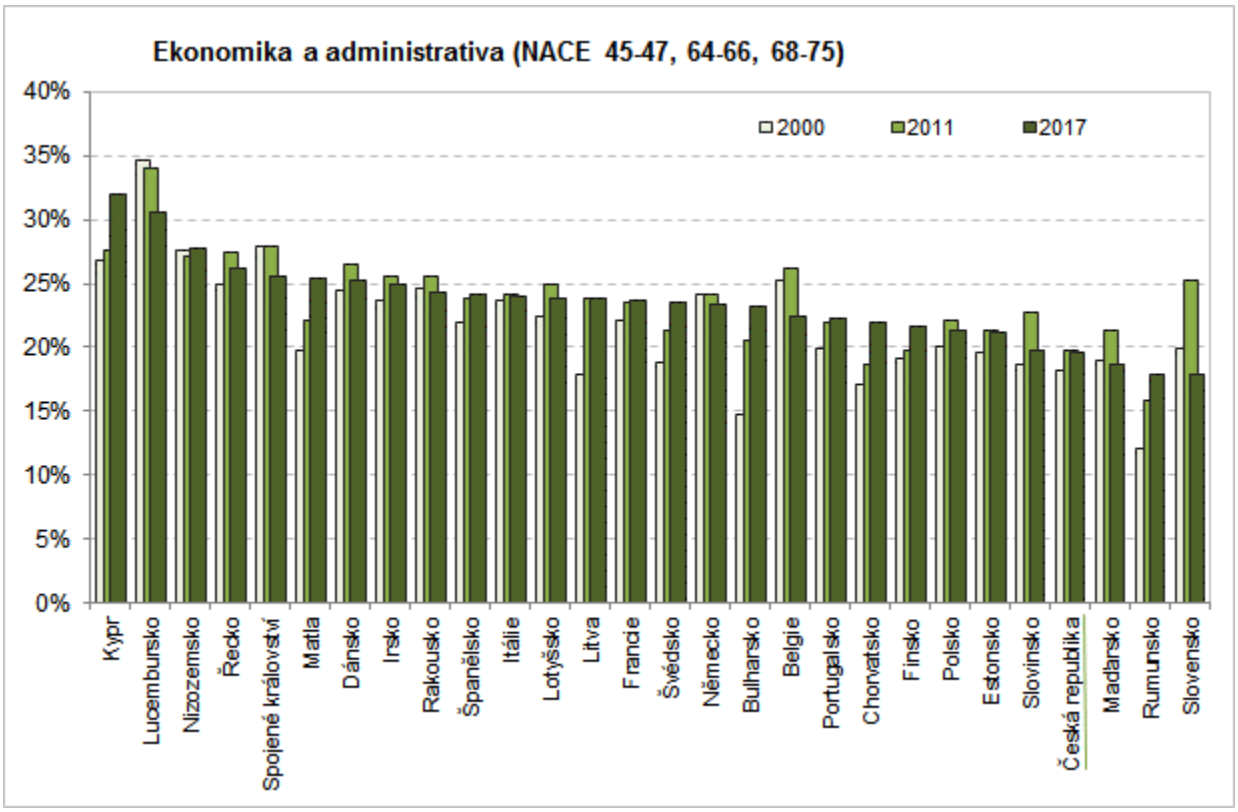

V porovnání s ostatními zeměmi EU dosahuje podíl ekonomických odvětví na celkové zaměstnanosti v ČR podprůměrných hodnot, neboť v průměru EU činí stejný údaj 23,4 % z celkové zaměstnanosti. Podprůměrný podíl zaměstnaných přitom vykazuje Česká republika ve všech třech uváděných odvětvích (v oblasti Profesní, vědecké a technické činnosti a činnosti v oblasti nemovitostí je rozdíl nejmenší).

▸ Vývoj do roku 2025

V odvětví Ekonomika a administrativa se do roku 2025 očekává zvýšení počtu pracovních míst. Jejich počet by se měl mezi roky 2014 a 2025 zvýšit zhruba o 50 tisíc. Neznamená to však, že v tomto odvětví bude do roku 2025 potřeba obsadit jen tato nově vzniklá pracovní místa. Do roku 2025 by totiž v tomto odvětví mělo svá současná pracovní místa opustit (především kvůli odchodu do důchodu) zhruba 209 tisíc osob. Celkově lze tedy očekávat, že do roku 2025 bude v ekonomických a administrativních činnostech potřeba nově obsadit zhruba 260 tisíc pracovních míst.

Pro podrobnější údaje o vývoji struktury zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích se podívejte na stránku http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/4-4-02, kde si můžete vybrat odvětví, které Vás zajímá.

8.2 Zaměstnanost podle profesních skupin

Absolventi ekonomických maturitních oborů se uplatňují jako kvalifikovaní středoškolští pracovníci, kteří v organizacích zajišťují hlavně chod ekonomického, obchodního nebo personálního úseku. Tyto činnosti přibližně odpovídají profesím: odborní administrativní pracovníci, daňoví pracovníci, zprostředkovatelé v obchodě či financích, kancelářští pracovníci, sekretářky, úředníci, referenti v oblasti práce a mezd atd. To představuje hned několik profesních skupin.

Obr. 8.3: Podíl zaměstnaných ve vybraných profesních seskupeních v ČR

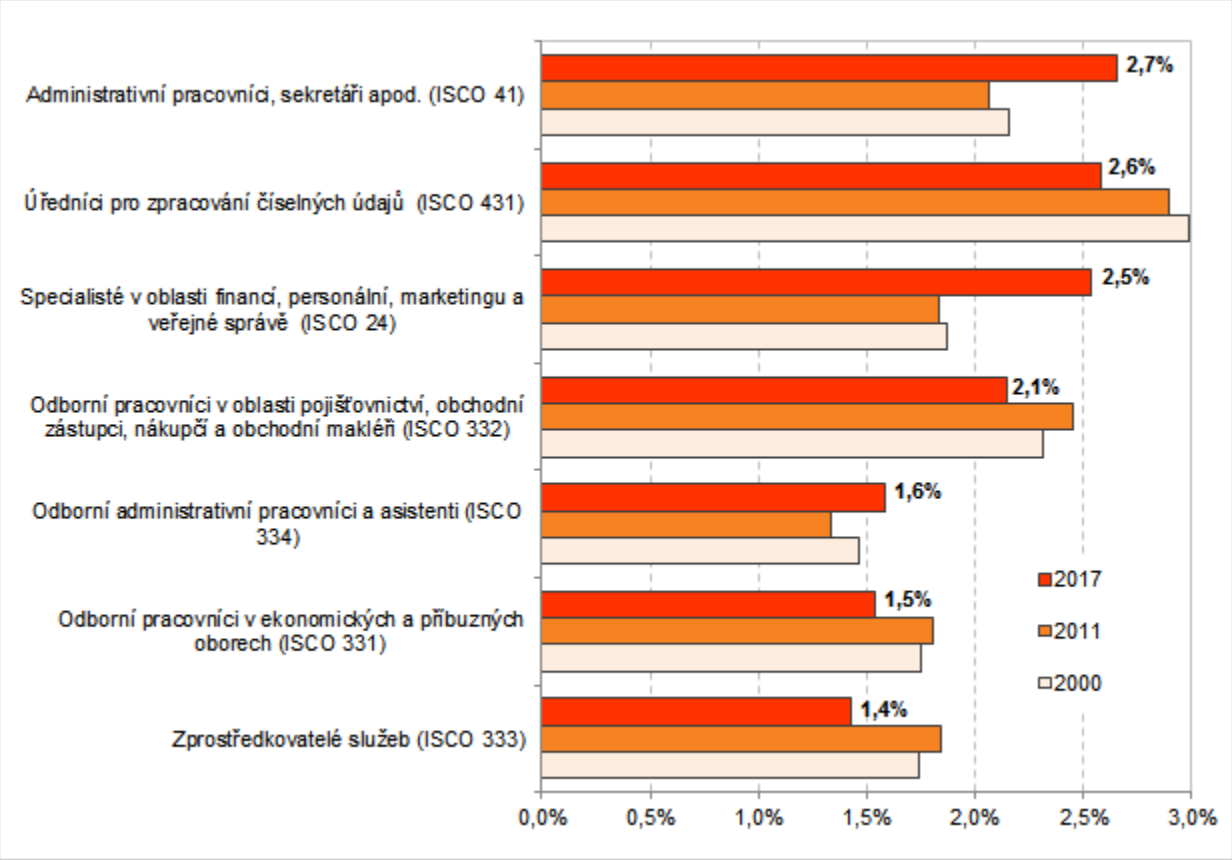

Na celkovém počtu zaměstnaných osob v ČR má skupina povolání zahrnující pracovníky z oblasti ekonomiky a administrativy podíl 14,5 %. **V porovnání s rokem 2000 se počet zaměstnaných v této skupině povolání v ČR mírně zvýšil** (v roce 2000 byl podíl 14,3 %).

Při podrobném členění povolání podle 2. úrovně klasifikace ISCO-08 spadají do této skupiny povolání zahrnující pracovníky celkem 7 různých detailních povolání. V roce 2017 byl největší podíl osob zaměstnán v profesní skupině **Administrativní pracovníci, sekretáři** apod. (jejich podíl na celkovém počtu zaměstnaných ČR byl 2,7 %; v roce 2011 byl 2,1 %), kteří jsou zaměstnáni v široké škále různých odvětví, např. ve veřejné správě, velkoobchodě a maloobchodě, profesních, vědeckých a technických činnostech a činnostech v oblasti nemovitostí atd.

Výrazný podíl osob je zaměstnán i v profesních skupinách **Úředníci pro zpracování číselných údajů**, která se podílí 2,6 % na celkové zaměstnanosti ČR (jejich podíl klesá), dále **Specialisté v oblasti financí, personální, marketingu a veřejné správě** s podílem 2,5 % (v porovnání s rokem 2000 se výrazně navýšil) a **Odborní pracovníci v oblasti pojišťovnictví, obchodní zástupci, nákupčí a obchodní makléři** s podílem 2,1 %. Další profesní skupina **Odborní administrativní pracovníci a asistenti** představuje podíl 1,6 % na celkové zaměstnanosti ČR. Podíly dalších 2 profesních skupin na celkové zaměstnanosti ČR ve srovnání s rokem 2011 poklesly – **Odborní pracovníci v ekonomických a příbuzných oborech** (z 1,8 % v roce 2011 na 1,5 % v roce 2017) a **Zprostředkovatelé služeb** (z 1,8 % v roce 2011 na 1,4 % v roce 2017).

Obr. 8.4: Podíl zaměstnaných v daných profesních seskupeních v zemích EU

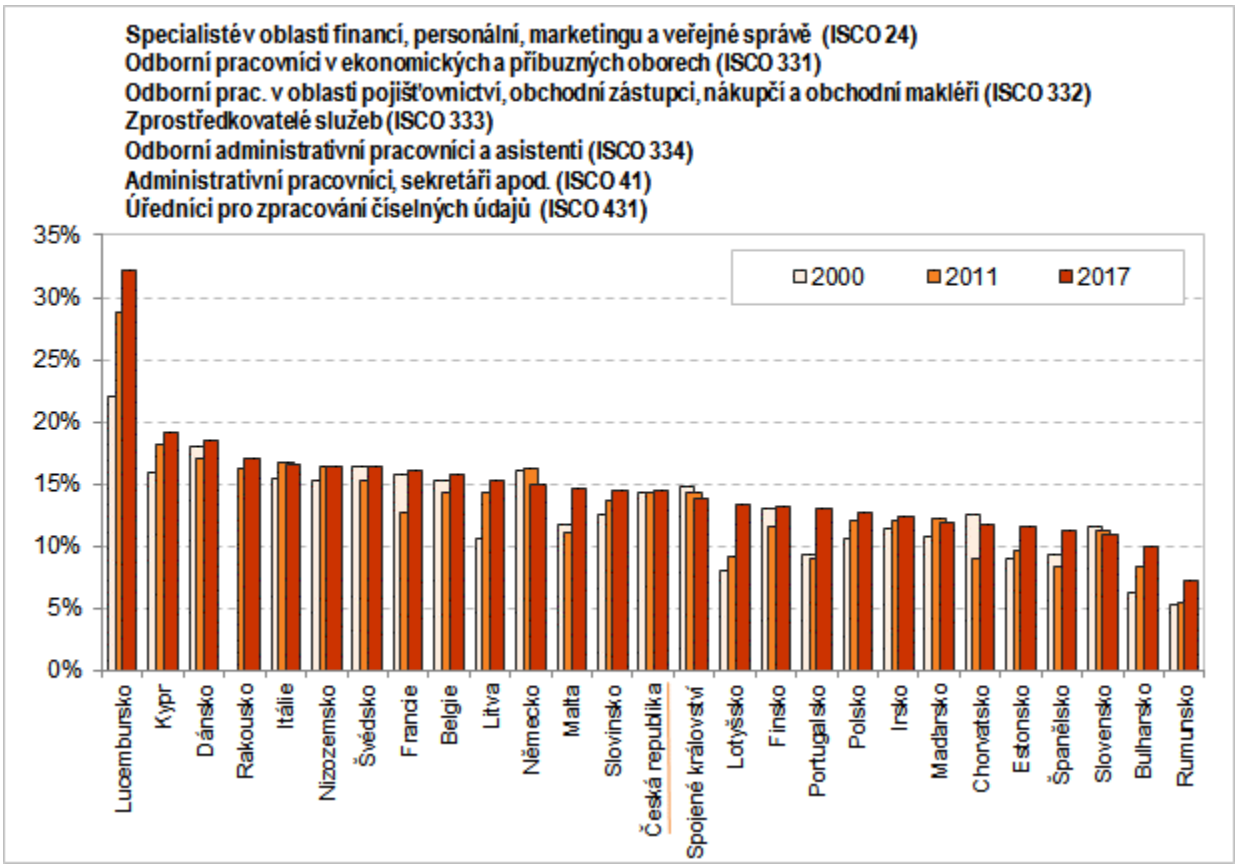

V EU28 tato skupina povolání tvoří 14,6 % ze všech zaměstnaných, tedy o 0,1 procentního bodu více, než je podíl této skupiny povolání na zaměstnaných v ČR. V zemích Evropské unie se v roce 2017 podíl zaměstnaných v tomto profesním seskupení pohybuje od 7,3 % v Rumunsku po 32,2 % v Lucembursku.

► Vývoj do roku 2025

Změny ve struktuře odvětví, které nastanou v ekonomice ČR do roku 2025 společně s vnitřní změnou profesních struktur uvnitř jednotlivých odvětví, způsobí, že se v této skupině povolání **do roku 2025 očekává zvýšení počtu pracovních míst**. Neznamená to však, že v této skupině povolání nebude do roku 2025 třeba obsadit nově žádná pracovní místa (bude potřebné řešit náhradu kvůli odchodu do důchodu).

Pro podrobnější údaje o vývoji struktury zaměstnanosti v jednotlivých profesních seskupeních se podívejte na následující stránku, kde si můžete vybrat profesní skupinu, která vás zajímá (http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/4-4-03).

Více informací k dané problematice uvádí publikace:

Kolektiv autorů: *Vývoj a projekce kvalifikačních požadavků pracovního trhu a vzdělání populace.* Praha: NÚV, 2018. 56 stran,
dostupné na: https://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-160,

LEPIČ, M., KOUCKÝ J., RYŠKA, R., ZELENKA, M.: *Vývoj a změny kvalifikačních potřeb trhu práce v ČR v letech 2000–2025.* Praha: NÚV, 2015. 74 stran,
dostupné na: http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-106.

Kromě těchto publikací byly vytvořeny také reporty za celkově 26 hospodářských odvětví a za 60 profesních seskupení. Tyto materiály lze nalézt na stránkách www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → záložka **Zaměstnanost** → podkapitola **Vývoj zaměstnanosti v ČR a EU**.

9. Charakteristiky pracovníků vybraných skupin povolání

Na www.infoabsolvent.cz jsou k dispozici i tzv. „Karty povolání“, které byly vytvořeny v rámci zajišťování udržitelnosti projektu KONCEPT. Jedná se o jednoduché dokumenty obsahující podrobné údaje v číselné i grafické podobě o vybraných seskupeních povolání - profily povolání. Celkem bylo připraveno 108 karet, z toho do oblasti Ekonomiky a administrativy lze zahrnout 11 z nich.

Každá „Karta povolání“ obsahuje název skupiny povolání, kód v klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO, detailní vymezení skupiny povolání, charakteristiky v 11 hlavních blocích a závěrečné shrnující slovní hodnocení. Indikátory použité v blocích 1–6 (první stránka) popisují charakteristiky osob, které na pracovním místě skutečně působí. Indikátory z bloků 7–11 (druhá stránka) popisují požadavky pracovního místa na vhodné uchazeče.

1. Informace o vývoji zaměstnanosti ve skupině povolání
2. Klíčová odvětví pro tuto skupinu povolání
3. Vzdělanostní profil skupiny povolání
4. Genderové a věkové charakteristiky skupiny povolání
5. Regionální rozložení zaměstnaných ze skupiny povolání
6. Mzdová atraktivita
7. Pracovní charakteristiky skupiny povolání
8. Kvalifikační náročnost pracovních míst
9. Pracovní orientace – obsah a styl práce
10. Pracovní hodnoty – náplň a význam práce
11. Požadované obecné dovednosti a kompetence profese

Do oblasti Ekonomiky a administrativy lze zahrnout 14 ze 108 zpracovaných profilů povolání:
Odborní pracovníci v oblasti peněžnictví
Odborní pracovníci v oblasti účetnictví, ekonomiky a personalistiky (Karta povolání uvedena jako příklad)
Odborní pracovníci v oblasti pojišťovnictví
Obchodní zástupci
Nákupčí
Odbytoví a přepravní agenti, celní deklaranti
Realitní makléři
Pracovníci v oblasti propagace a reklamy
Obchodní referenti
Vedoucí v oblasti administrativních agend
Odborní pracovníci v administrativě a správě organizace
Úředníci v oblasti účetnictví
Úředníci v oblasti statistiky, finančnictví a pojišťovnictví
Mzdoví účetní

Všechny Karty povolání (včetně metodiky s vysvětlením použitých indikátorů) jsou uvedeny na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Zaměstnanost** → v podkapitole **Charakteristiky pracovníků vybraných skupin povolání**.

Charakteristika zaměstnaných osob

Název skupiny povolání	ODBORNÍ PRACOVNÍCI V OBLASTI ÚČETNICTVÍ, EKONOMIKY A PERSONALISTIKY
Kód v klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO	3313

Informace o vývoji zaměstnanosti ve skupině povolání	
Počet zaměstnaných (2015)	50 200
Podíl skupiny povolání na trhu práce ČR (2015)	Vysoký*
Změna počtu zaměstnaných 2011-2015	Stagnace
Průměrný počet volných pracovních míst evidovaných na úřadech práce (2015)	318
Průměrný počet uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadech práce (2015)	1 279
Míra nezaměstnanosti (2015)	Nízká
Prognóza změny počtu pracovních míst do roku 2025	Výrazný nárůst
Nahrazovací poptávka do roku 2025	Nadprůměrná
Celkový počet pracovních míst, která bude třeba do roku 2025 nově obsadit	10 500

Detailní vymezení skupiny povolání:
Jedná se o účetní, plánovače, fakturanty, personalisty, ekonomy práce a pracovníky v oblasti ekonomiky. Tyto osoby vedou úplnou evidenci finančních transakcí podniků a ověřují přesnost dokumentů a záznamů o těchto transakcích. Také vypracovávají finanční zprávy a výkazy, používají standardní software k provádění účetních a příbuzných operací a mají dohled nad dalšími pracovníky.

Klíčová odvětví pro tuto skupinu povolání

	podíl
Profesní, vědecké a technické činnosti a oblast nemovitostí (NACE 68–75)	18,9%
Veřejná správa a obrana (NACE 84)	14,2%
Stavebnictví (NACE 41–43)	8,3%
Peněžnictví a pojišťovnictví (NACE 64–66)	7,9%
Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel (NACE 45–47)	6,1%
Ostatní odvětví	44,5%
Odvětvová koncentrace	Velmi nízká

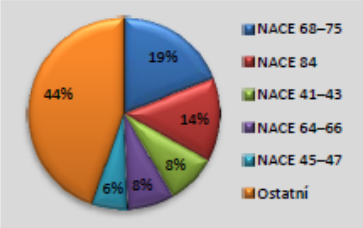

Vzdělanostní profil skupiny povolání

stupeň vzdělání	podíl
SŠ s MZ	66%
Magisterské	24%
Bakalářské	5%
VOŠ a konzervatoř	3%
SŠ bez MZ	1%
ZŠ a bez	0%
Doktorandské	0%

stupeň vzdělání a	*obor vzdělání*	podíl
SŠ s MZ	Účetnictví a daně (ISCED 344)	16%
Magisterské	Ekonomie (ISCED 314)	14%
SŠ s MZ	Obecné vzdělání (ISCED 0)	8%
SŠ s MZ	Management a správa (ISCED 345)	8%
SŠ s MZ	Ekonomie (ISCED 314)	7%
SŠ s MZ	Strojírenství, kovovýroba a metalurgie (ISCED 521)	4%
Magisterské	Management a správa (ISCED 345)	3%

Genderové a věkové charakteristiky skupiny povolání

Podíl žen	80%
Průměrný věk zaměstnaných (v letech)	44,3
Průměrný věk osob z této skupiny povolání vůči všem zaměstnaným v ČR	104%
% mladých pracovníků (mladších 35 let)	22%
% starých pracovníků (55 let a starší)	20%
Demografický potenciál (index podílu mladých pracovníků)	Podprůměrný
Demografické riziko (index podílu starších pracovníků)	Nadprůměrné
Podíl absolventů (absolvovali v posledních 5 letech)	9%
Atraktivita povolání pro absolventy	Průměrná

Regionální rozložení zaměstnaných z této skupiny povolání

kraj	Skupina povolání	Všichni zaměstnaní
Praha	19%	16%
Jihomoravský	14%	11%
Středočeský	10%	11%
Ústecký	10%	7%
Moravskoslezský	8%	11%
Plzeňský	6%	5%
Olomoucký	6%	6%

kraj	Skupina povolání	Všichni zaměstnaní
Pardubický	6%	5%
Jihočeský	4%	6%
Zlínský	4%	5%
Vysočina	4%	5%
Liberecký	4%	4%
Královéhradecký	2%	5%
Karlovarský	1%	3%

Mzdová atraktivita

Medián mzdy (2015)	26 813 Kč
Podíl vůči mediánu průměrné mzdy v ČR	101%
Dynamika mzdy v porovnání s růstem mzdy v celé ČR (2011-2015)	Roste podobně

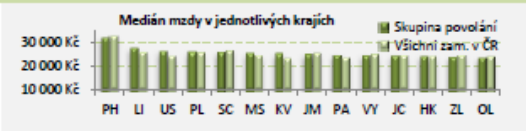

** porovnání velikosti skupiny a dalších ukazatelů v Kartě povolání je pro danou skupinu provedeno vůči ostatním skupinám povolání definovaných na 4. úrovni klasifikace ISCO.*

Zpracoval: Středisko vzdělávací politiky PedF UK

Kvalifikační požadavky pracovních míst

Název skupiny povolání	ODBORNÍ PRACOVNÍCI V OBLASTI ÚČETNICTVÍ, EKONOMIKY A PERSONALISTIKY
Kód v klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO	3313

Pracovní charakteristiky skupiny povolání (PIAAC)

		Skupina povolání je
Využití numerických dovedností	5,40	nadprůměrná
Využití čtenářských dovedností	4,84	nadprůměrná
Používání informačních technologií	5,01	nadprůměrná
Nezávislost	5,06	nadprůměrná
Využití písemných dovedností	4,72	nadprůměrná
Schopnost dalšího učení	4,74	nadprůměrná
Plánování	4,57	průměrná
Ovlivňování ostatních	4,22	průměrná
Čtenářské dovednosti	282	v 5. decilu
Numerické dovednosti	288	v 6. decilu
Schopnost řešit problémy	286	v 5. decilu
Doba vzdělávání (v letech)	13,20	průměrná

Kvalifikační náročnost pracovních míst (PIAAC, O*NET)

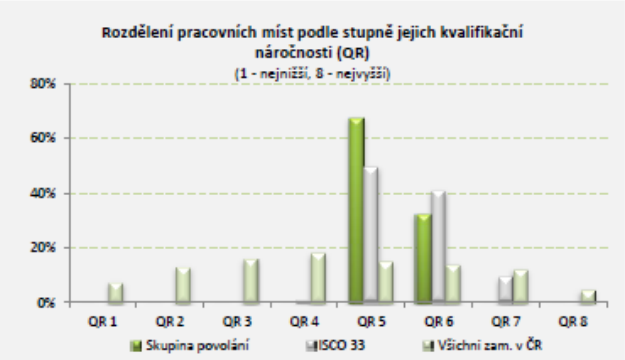

Pracovní orientace - obsah a styl práce (O*NET)

Konvenčnost - systematická a přesná práce s fakty, čísly a daty s důrazem na detaily a přesnost	100%
Podnikavost - řízení a ovlivňování lidí, obchodní a ekonomické činnosti	45%
Investigativnost - intelektuální a analytická složka, řešení problémů a jejich vyhodnocování	22%
Realističnost - manuálně technické činnosti, práce se stroji a zařízeními	22%
Sociálnost - informační nebo poradenská činnost a pomoc lidem	11%
Kreativita - umělecké nebo kreativní činnosti	0%

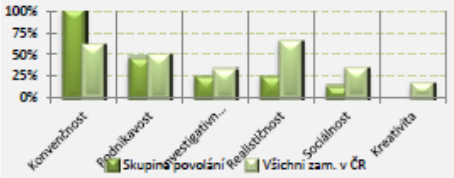

Pracovní hodnoty - náplň a význam práce (O*NET)

Podpora - podporující řízení, které stojí za zaměstnanci	67%
Vztahy - umožňují zaměstnancům poskytovat služby druhým a spolupráci v přátelském prostředí	61%
Úspěch - výsledkově orientované a umožňují používat pracovníkům své nejsilnější schopnosti	45%
Nezávislost - umožňují zaměstnancům pracovat nezávisle „na vlastní pěst" a činit vlastní rozhodnutí	45%
Pracovní podmínky - dobré pracovní podmínky a jistotu zaměstnání	45%
Uznání - nabízí kariérní postup, potenciál pro vedení a prestiž	33%

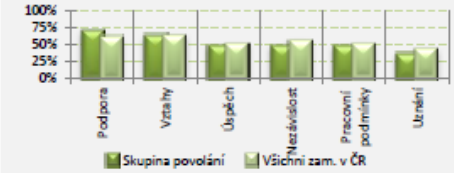

Požadované obecné dovednosti a kompetence (NSP)

Měkké kompetence - jsou souborem požadavků potřebných pro kvalitní výkon jednotky práce, nezávislých na konkrétní odbornosti, ale na komplexních schopnostech člověka. Mají průřezový charakter a jsou napříč obory přenositelné a uplatnitelné.

Obecné dovednosti - jsou souborem obecných požadavků potřebných pro výkon práce, které zcela výhradně nesouvisí s určitým povoláním. Mají průřezový charakter a jsou napříč obory přenositelné a uplatnitelné.

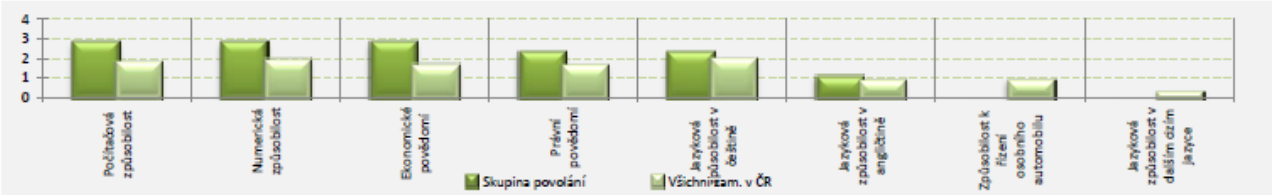

Slovní hodnocení

Skupina povolání *Odborní pracovníci v oblasti účetnictví, ekonomiky a personalistiky* patří mezi velké skupiny povolání. V posledních letech se jejich počet mezi zaměstnanými příliš nezměnil. Lze předpokládat, že poptávka po této skupině povolání bude v následujících letech růst. V roce 2015 připadali na jedno evidované volné pracovní místo v této skupině povolání zhruba 4 uchazeči o zaměstnání. Pracovníci v této skupině povolání patří věkem mezi ty mírně starší, proto je očekávána v příštích letech nadprůměrná nahrazovací poptávka. Ženy v této skupině povolání obsazují zhruba čtyři pětiny všech pracovních míst. Nejčastější kvalifikací osob v této skupině povolání je středoškolské maturitní vzdělání s oborem *účetnictví a daně* . Na pracovní místa v této skupině povolání se hodí především lidé s pracovní orientací na systematickou a přesnou práci s čísly. Od osob z této skupiny povolání je očekávána nadprůměrná schopnost samostatnosti, komunikace, řešení problémů a orientace v informacích. Požadována je také nadprůměrná počítačová a numerická způsobilost a rovněž ekonomické podvědomí.

Zpracoval: Středisko vzdělávací politiky PedF UK

10. Závěr

Hlavním cílem této publikace je přinést komplexní zpětný pohled na problematiku **přípravy absolventů převážně středních škol a jejich přechodu na trh práce** – zaměřenou konkrétně na absolventy skupiny oborů Ekonomika a administrativa a Podnikání v oborech, odvětví. Materiál je určen pracovníkům zabývajícím se koncepcí a směřováním odborného vzdělávání, ať už na úrovni celostátní (MŠMT, sektorové rady a oborové skupiny), či regionální (krajské úřady, školy), stejně jako zástupcům zaměstnavatelů a jejich sdružení, kteří se na koncepčním rozhodování podílejí spolu s představiteli resortu školství.

Skupiny oborů 63 Ekonomika a administrativa a **64 Podnikání v oborech, odvětví** patří z hlediska počtu absolventů středních škol mezi více zastoupené skupiny oborů vzdělání. V roce 2018 jich úspěšně zakončilo studium 4,8 tisíce. **Počet i podíl absolventů ekonomických oborů dlouhodobě plynule klesá. Zčásti je to způsobeno nepříznivým demografickým vývojem, zčásti také redukcí oborů a jejich kapacit na středních školách.** V roce 2010 absolvovalo ekonomické obory téměř 12 tisíc žáků, což odpovídalo 11,6 % absolventů středních škol, v roce 2019 již pouze necelých 4,8 tisíce a podíl dosahuje hodnoty 6,6 %.

Téměř všichni absolventi ekonomických oborů vzdělání na úrovni středních škol (bez nástaveb) vycházejí v současnosti už jen z klasických 4letých maturitních oborů kategorie M. Jen několik jedinců (22 absolventů v roce 2018) končilo ekonomický obor bez maturity i výučního listu (tj. obor kategorie J – Obchodní škola). Dříve existoval i ekonomický obor s výučním listem (obor Technickoadministrativní pracovník), který byl však zrušen a již několik let nemá žádné absolventy.

Počet absolventů **ekonomických oborů** denní formy studia kategorie M dlouhodobě klesá, a to z 13,0 tisíce v roce 2007 na 4,7 tisíce v roce 2018. Jejich podíl v kategorii M se tak dlouhodobě snižoval z 27,8 % v roce 2007 na **17,2 % v roce 2018**. Přesto jsou ekonomické obory stále **jednoznačně nejvíce zastoupené mezi absolventy maturitních odborných oborů vzdělání**.

Počet nově přijatých žáků v ekonomicky zaměřených oborech navazujících přímo na základní školu v posledních 5 letech stagnuje. V roce 2007 bylo do oborů vzdělání skupiny 63 Ekonomika a administrativa přijato 13,3 tisíce žáků, v roce 2019 už však jen 6,7 tisíce. Vzhledem ke stagnaci počtu nově přijatých žáků do ekonomických oborů navazujících přímo na základní školu **se tak jejich podíl** na celku **nepatrně navýšil z 6,6 % v roce 2013 na 6,8 % v roce 2019**. Ještě v roce 2007 do ekonomických oborů vstupovalo až 10,1 % žáků po základní škole. Do skupiny oborů vzdělání 64 Podnikání v oborech, odvětvích již od roku 2010 nebyli přijati žádní žáci po základní škole vzhledem k redukci a přesunu oborů v rámci kurikulární reformy. Naopak skupina oborů skupiny 64 Podnikání v oborech, odvětví výrazně dominuje v případě **nástavbového studia**.

Značná část absolventů ekonomických oborů vzdělání nepřechází na trh práce okamžitě, ale **pokračuje ve studiu** na vyšších odborných nebo **častěji na vysokých školách**. **O studium na vysoké škole projevuje zájem 70 % absolventů ekonomických oborů** středních škol kategorie M. Ke studiu **na vyšších odborných školách se hlásí přes 8 % absolventů** ekonomických oborů vzdělání. Uchazeči o studium z řad absolventů ekonomických oborů středních škol kategorie M jsou při přijímacím řízení poměrně úspěšní. Celkem je ke studiu v terciárním vzdělávání **přijato 65 % absolventů** oboru ekonomika a administrativa kategorie M, z toho do **vyšších odborných škol 8 %** (tento podíl klesá) a k **vysokoškolskému studiu 57 %** (jejich podíl narůstá). Zájem mají zejména o studium v oborech obdobného zaměření, tedy v oborech ekonomie a ekonomika a administrativa.

Absolventi ekonomických oborů vykazují dlouhodobě mírně nadprůměrné hodnoty nezaměstnanosti ve všech kategoriích vzdělání. Vývojové trendy **nezaměstnanosti absolventů** ekonomických maturitních oborů pak kopírují vývoj nezaměstnanosti maturantů obecně. V roce 2016 míra nezaměstnanosti maturantů kategorie M činila 7,5 %, v ekonomice pak 8,8 %. Do roku 2018 se míra nezaměstnanosti v této kategorii M celkově i u ekonomických oborů snižovala. Nárůst lze sledovat mezi rokem 2018 a 2019, přičemž v roce 2019 dosahuje míra nezaměstnanosti absolventů ekonomických oborů 5,1 %. Nadprůměrnou nezaměstnanost absolventů škol v rámci kategorie vykazují také absolventi ekonomických oborů vyšších odborných škol (5,0 % u sk. oborů 63 a 2,9 % u sk. oborů 64 v roce 2019).

Zájem žáků ekonomických maturitních oborů pracovat po střední škole přímo ve svém oboru je zhruba na úrovni průměru. Přímo v oboru se chce uplatnit 33 % (oproti 38 % v průměru), v příbuzném oboru 38 % (oproti 40 % v průměru). Celkově chce odejít mimo obor asi 28 % žáků (oproti 23 % v průměru). Žáci ve skupině Ekonomika a administrativa hodnotí možnost získání zaměstnání v oboru mírně podprůměrně. Jen asi 8 % se domnívá, že možnosti získání zaměstnání jsou velmi dobré, 56 % je hodnotí jako spíše dobré, 30 % jako spíše špatné a 6 % jako velmi špatné.

Tuto situaci a odpovědi absolventů potvrzují také analýzy **porovnání shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním**, které vycházejí z dat Výběrového šetření pracovních sil. Mezi ekonomicky aktivními **absolventy ekonomických maturitních oborů vzdělání** ve věku 20–24 let jich pouze 41 % pracuje na pozicích, které se zcela nebo částečně shodují s vystudovaným oborem. U absolventů těchto oborů se úplná shoda mezi vystudovaným oborem a vykonávaným zaměstnáním objevuje ve výrazně nižší míře než u ekonomicky aktivních osob s tímto vzděláním (bez rozlišení věku).

Zaměstnavatelé ekonomických odvětví se většinou nebrání přijímání absolventů, někdy je dokonce preferují (přibližně 18 % zaměstnavatelů), neboť jsou **nezatíženi pracovními návyky** a jsou **ochotni dále se vzdělávat**. Na druhé straně však zaměstnavatelé uvádějí, že **absolventi mají nereálné představy** o výši mzdy, pracovním zařazení či pracovní době, dále, že **na některé pozice ani nelze absolventa přijmout**, protože pro výkon dané profese je praxe nezbytná. Problémem je také **nedostatek praxe a delší doba, kterou absolventi potřebují na zapracování**.

Současně zaměstnavatelé ekonomických odvětví u svých zaměstnanců nejčastěji upřednostňují **vyváženost mezi profesními a klíčovými dovednostmi**, v případě odborného zaměření pak preferují vyváženost **široce a úzce zaměřených profesních dovedností**. Z klíčových kompetencí absolventů vidí zaměstnavatelé jako nejdůležitější **ochotu učit se**, **čtení a porozumění pracovním instrukcím,** schopnost **nést odpovědnost**, schopnost **řešit problém**, **komunikační schopnosti** a **umění jednat s lidmi**.

Procento žáků spokojených s celkovou úrovní vzdělání ve skupině Ekonomika a administrativa je poměrně vysoké, dosahuje 92 % oproti průměru 87 %. Lehce nad průměrem je i procento žáků spokojených s úrovní všeobecných znalostí. Spokojenost s ostatními kompetencemi je lehce nad průměrem nebo se pohybuje v blízkosti průměru. S odbornými teoretickými znalostmi je rozhodně nebo spíše spokojeno kolem 90 % těchto žáků, s úrovní praktických dovedností asi 78 % z nich. Dobře je hodnocena i úroveň cizího jazyka.

Ekonomické a administrativní činnosti jako účetnictví, marketing, nákup atd. jsou subjekty prováděné napříč celým hospodářstvím. Proto absolventi ekonomických oborů s maturitou pracují v různých odvětvích ekonomiky. Přesto můžeme vyčlenit některá odvětví, pro která jsou zmíněné činnosti více typické a převažující. Z hlediska počtu zaměstnaných osob je největší z nich odvětví **Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel**. Podíl odvětví na celkové zaměstnanosti se v ČR mezi roky 2000 a 2017 snížil z 12,5 % na 11,5 %. Oproti tomu odvětví

Profesní, vědecké a technické činnosti a činnosti v oblasti nemovitostí zaznamenalo velký rozmach (nárůst z 3,6 % v roce 2000 na 5,7 % v roce 2017). Personálně nejmenší je odvětví **Peněžnictví a pojišťovnictví** (2,2 % v roce 2017). V porovnání s ostatními zeměmi EU dosahuje podíl ekonomických odvětví na celkové zaměstnanosti v ČR podprůměrných hodnot – v roce 2017 byl v ČR podíl zaměstnaných osob v tomto odvětví 19,7 %, v průměru EU činí tento údaj 23,4 %.

Pro doplnění informací k charakteristice profesních skupin jsou k dispozici i tzv. „Karty povolání“, které obsahují podrobné údaje v číselné i grafické podobě o charakteristice osob vykonávajících danou profesi i kvalifikační požadavky příslušných pracovních míst.

www.infoabsolvent.cz

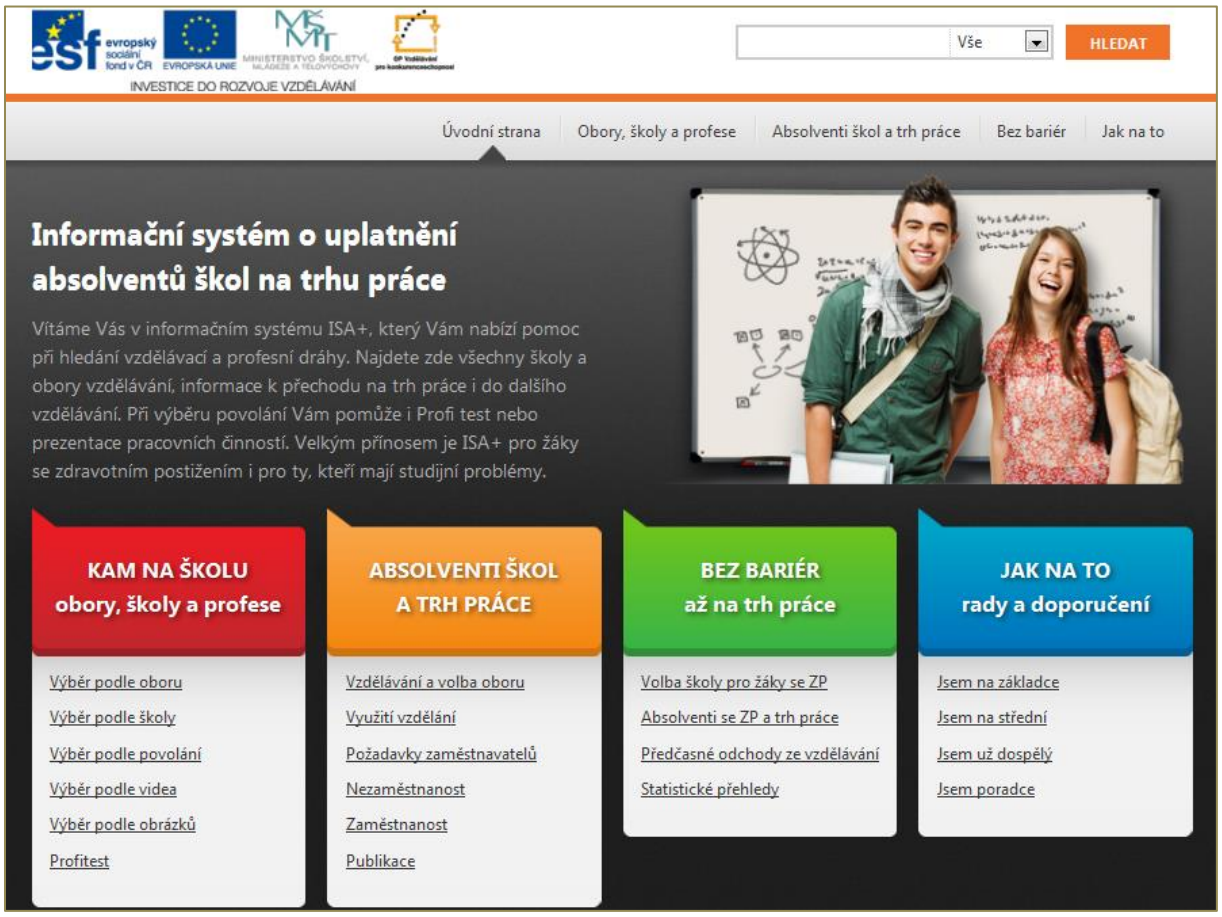

*Výrazně inovovaný informační systém ISA+ pomáhá **žákům základních škol** při volbě oboru vzdělání a výběru střední školy, **žákům středních škol** při rozhodování o pokračování ve vzdělávání a při přechodu na trh práce, **výchovným-kariérovým poradcům a učitelům** při poskytování kariérového poradenství a výuce témat Úvodu do světa práce, **managementu škol** při úpravách vlastní vzdělávací nabídky a tvorbě školních vzdělávacích programů.*

VÝZNAMNÉ MOŽNOSTI SYSTÉMU:

- možnost **výběru oborů i školních vzdělávacích programů** (ŠVP),
- **nové videoukázky** – představují práci v technických profesích i přípravu na ně,
- **profitest** – pomůže žákům základních škol při výběru oblasti vzdělávání,
- **výběr podle obrázků** – poskytuje snadnější orientaci ve vzdělávací nabídce SŠ,
- **bez bariér až na trh práce** – nová sekce věnovaná problematice žáků se zdravotním postižením a tématu předčasných odchodů ze vzdělávání,
- **jak na to - rady a doporučení** – různé užitečné informace pro uživatele systému,
- **syntetické stránky –** obsahují soubor informací ke každé skupině oborů,
- **filtry vzdělávací nabídky** – podle zdravotního postižení, vzdálenosti od bydliště, formy studia, zřizovatele, ŠVP,
- **fulltextové vyhledávání** – najde na ISA+ odkazy související se zadaným výrazem.

O inovaci a obsah systému ISA+ se stará Národní ústav pro vzdělávání v rámci udržitelnosti projektu **Kariérové poradenství v podmínkách kurikulární reformy (VIP Kariéra II - KP).**